

ZPRAVODAJ ŠRÁMKOVY SOBOTKY

LEDEN-ÚNOR 1972

ROČNÍK IX — 1-2

PO VOLBÁCH

I v Sobotce a okolí skončily volby 26. a 27. listopadu 1971 plným vítězstvím kandidátů Národní fronty. Přinášíme v dnešním čísle přehled o zástupcích Sobotecka v jednotlivých zákonodárných sborech a národních výborech.

Poslankyně **Sněmovny lidu** Federálního shromáždění je Věra Seidlová, ředitelka SVVŠ v Nové Pace.

Ve **Sněmovně národů** Federálního shromáždění nás zastupuje Zdeněk Sytný, seřizovač Východočeských dřevařských závodů ve Vysokém Veselí.

Do **České národní rady** byl zvolen Břetislav Válek, předseda JZD Mlýnec.

Poslanci **Východočeského krajského národního výboru v Hradci Králové** jsou MVDr. Václav Zich ze Sobotky a Libuše Weisssová, úřednice Agrostroje z Jičína.

Do **Okresního národního výboru v Jičíně** byli zvoleni Marie Havránková a Václav Linhart ze Sobotky, Vlastimil Michal z Markvartic, Josef Vošvrda ze Samšiny, Marie Loudová z Libošovic a Jiří Cink z Újezda p. Tr.

Ustavující zasedání **Městského národního výboru v Sobotce** se konalo 15. prosince 1971. Nejprve byla zvolena mandátová komise, která ověřila platnost volby všech 29 poslanců MěstNV. Ti složili slib a potom se přistoupilo k volbám. Předsedou MěstNV byl znovu zvolen František Hejn, místopředsedou Václav Linhart a tajemníkem Oldřich Cinkejs. Dalšími členy rady se stali Josef Drázký, Věra Folprechtová, František Kolář, Josef Mařan, Jiří Náhlavský, Marie Sedláčková, Josef Strnad a Františka Tichá.

Složení komisí:

Komise veřejného pořádku: předseda Josef Kutek, poslanci Josef Drázký, František Kolář, Jiří Náhlavský a Stanislav Tlášek, občané Alois Folprecht, Antonín Plecháč a Gustav Vrkoč.

Komise finanční a plánovací: předseda Rudolf Jandík, poslanci Josef Dlouhý, Jaroslava Loudová, Alena Picková a Josef Valkoun, občané Miroslav Lužtický, Miloslav Ulrych a Josef Vřana.

Komise školská, kulturní, zdravotní a sociální: předseda Bohumil Patka, poslanci Jiří Fejfar, Alena Folprechtová, Věra Folprechtová a Františka Tichá, občané Marie Hejnová, Jiřina Chrpová a MUDr. Milan Tomášek.

Komise pro výstavbu, zemědělství, lesní a vodní hospodářství: předseda Miroslav Novák, poslanci ing. Rudolf Hošek, Josef Mařan, Josef Šámal a František Vágenknecht, občané Přemysl Bureš, Josef Elbrs, Jaroslav Hurský, Václav Kolumpek a ing. Václav Truhlář.

Komise pro obchod, služby, cestovní ruch a bytová: předseda Ladislav Drbohlav, poslanci Vlastimila Gansová, Věra Helikarová, Marie Horáková, Marie Sedláčková a Josef Strnad, občané Ladislav Houžvička, Jaroslav Janatka ml. a Jiřina Šolcová.

Dále byla zvolena komise pro rozhodování přestupků jako součást komise veřejného pořádku ve složení: předseda Josef Kutek, zástupce Josef Drázký, členové František Kolář a Antonín Plecháč, náhradník Alois Folprecht.

Potom byly zvoleny občanské výbory pro připojené osady:

Staňkova Lhota: Alena Picková, Stanislav Balák, František Švorc.

Lavice-Zajakury: Ladislav Drbohlav, Věra Hudcová, Jaroslav Mlejnek, Josef Knob (č. 4) a Josef Kutek.

Spyšová: Josef Šámal, Josef Jansa a Jaroslav Král (č. 2). Čálovice: Josef Ječný, Josef Jirčák a Jaroslav Šolc.

Stěblovice: Miloslav Helikar, Václav Hercík a Blažena Hypšmanová.

Na závěr byla zvolena rada Osvětové besedy ve složení: správce prom. hist. Karol Bílek, tajemník Oldřich Beneš, členové Věra Dlabová, Václav Hejn a Otakar Martinec.

Složení národních výborů v obcích Sobotecka:

Kdanice: předseda Václav Zahrádka, tajemník Josef Kolner, poslanci Jarmila Hervertová, František Hrušovský, Josef Ječný, František Jirků, Josef Jirků, František Kotátko, Karel Král, Josef Linka a Václav Rulc.

Libošovice: předseda Josef Kosina, tajemník Josef Vodhánil, poslanci Marie Nedomová a Josef Svoboda z Dobšic, Josef Ječný, Václav Liška a Marie Loudová z Libošovic, Rudolf Petrásek z Malé Lhoty, František Čuban a Josef Dovol z Malechovic, Miloslav Halbich, Miloslav Kopřiva a Josef Svoboda z Nepřívěce, Vlastimil Louthan z Rytířovy Lhoty a Jaroslav Brixí z Vesce.

Markvartice: předseda Josef Vejnárek, tajemník Josef Semecký, členové rady: František Boček, Jarmila Ekrťová, Jaroslav Kosina, Marie Paličková, Josef Stránský, František Šíba a Jaroslava Tůmová, další poslanci František Boček ml., Vlasta Bočková, Zdeněk Horčíčka, Ladislav Klíma, Miloslava Kuželová, Václav Kyzyvát, Vlastimil Linka, Stanislav Melichar, Václav Polák, Alois Rychna, Jaroslav Tůma a Marie Vinterová.

Mladějov: předseda František Šimek, tajemník Oldřich Jenček, členové rady František Dědek z Hubojed, Ladislav Kořínek, Josef Kozák, Bohuslav Pokorný, Stanislava Tisovská a Václav Zelenka z Mladějova; další poslanci František Boháč, Juliána Drahoňovská, František Mazánek a Ludmila Šťastná z Mladějova, Josef Menci a František Prokorát z Hubojed, František Najman z Pařížku, Jiří Najman z Bacova a Bohumil Vaněk z Lovče.

Osek: předseda Josef Černý, tajemník Jaroslav Mocák, poslanci Karla Antoňová, Jiří Černý, Jaroslav Folprecht,

Jaroslav Havlík, Marie Mikulecká, Miloslav Najman, František Ort, Jaroslav Pícek a Josef Ulrich.

Plhov: předseda František Zindr, tajemník Čeněk Klaus, členové rady Josef Drapák (čp. 51), Josef Bureš a František Frydrych, další poslanci Ladislav Bartko, Josef Drapák (čp. 18), Marie Jarošová, Josef Jedlička, Josef Jenček a Ludmila Jenčková.

Podkost: předseda Josef Dufek, tajemník Jiří Sušánka, poslanci Josef Ječný, Vlasta Macounová, Ladislav Novák, Jiří Pospíšil, František Samšíňák, František Šouta, Marie Tyrychtrová, Jaroslav Vlček a Jaroslav Volf.

Roveň: předseda Jan Šimek, tajemník Jan Louma, poslanci Vladimír Brixl, Josef Brož, Jana Drbohlavová,

Václav Fišer, Josef Hlubůček, Ladislav Najman, Stanislav Neumann, Božena Šasková a Jaroslav Šoltys.

Samšina: předseda Josef Špígl, tajemník Jan Bacovský, poslanci Jarmila Brusáková, František Dědeček, Josef Drapák, Josef Folprecht, Anna Havlátová, Květa Karbanová, Josef Knížek, František Knížek, Oldřich Kolačný, Josef Krupička, Jaroslav Kubišta st., Jaroslav Macoun, Zdeněk Matěcha, František Semecký a Rudolf Stránský ml.

Štřeleč: předseda Miloslav Junek, tajemník Josef Hloušek, poslanec Bedřich Brychší, Miloslav Kraus, Jaroslav Hejduk, Miroslava Hornigová, Václav Hybl, František Kašpar, Josef Krupička, Božena Loudová, Josef Rulc, Jan Srb a Josef Srb.

Fráňa Šrámek a my

Úvodem: V minulém ročníku ZŠS jsme položili vám a vašim prostřednictvím i vašim známým dvě otázky k letošnímu dvojímu „kulatému“ výročí Fráni Šrámka: Kdy jste se poprvé setkal s dílem Fráni Šrámka? a Kdy se ke Šrámkovu dílu vracíte a proč (případně proč se nevracíte)? Dnes otiskujeme první odpovědi. Příspěvky do této naší ankety budeme otiskovat i v příštích číslech, proto nám napište!

Básník, národní umělec Jaroslav Seifert:

1. Fráňu Šrámka jsem poznal mezi prvními moderními básníky. Ve dvacátých letech — možná ještě dříve, spolu se St. K. Neumannem a Gellnerem. Jeho tři básně, které později zařadil do Splavu, Neopatrny, Romance a Čilimník, myslím, že to byly právě tyto tři, otiskl je v Červnu, byly pro mne úplným zjevením moderní poezie.

2. K Šrámkovi se vracím jako se vracíme do svého zamilovaného kraje, kde jsme prožili něco moc krásného a na který si vzpomínáme s láskou.

Člen činohry Národního divadla, národní umělec Ladislav Pešek:

1. Poprvé v roce 1918. Jako sekundán jsem se seznámil se Šrámkovým Reportem. „Na levém křídle a poslední já budu stát...“ Později jsem ho velmi často recitoval.

2. Mám ho rád. Je to básník mého srdce a v mnoha situacích mi četba jeho věcí pomohla.

Herec Vinohradského divadla Zdeněk Řehoř:

1. Už přesně nemohu určit, kdy mne poprvé okouzly Šrámkovy verše, myslím, že to bylo v začátcích studia na Jičínském Raisově učitelském ústavu. Od té doby jsem Šrámka neopustil a on neopustil mne. Vzpomínám si, jak jsem potom recitoval na maturitním večírku jeho „Romanci“ a při zkoušce na hereckou školu E. F. Buriana „Čtrnáctiletého“. A konečně jsem se s ním setkal i na jevišti v „Měsíci nad řekou“.

2. K svému oblíbenému básníkovi se vracíte neustále. Zvlášť, když je mi smutno, sáhnu po jeho sbírce básní a znovu mne okouzlují jeho zpěvnost, jeho českost, vybavují se mi vzpomínky na mládí, na jeden krásný zámek nedaleko Jičína, na Semtinskou lípu, a proto je Šrámek mým básníkem z nejmilejších.

Spisovatelka Marie Kubátová:

1. Chodívala jsem jako školačka lovit do tatínkovy knihovny. Stávala tam objemná kniha, na jejíž rudé vazbě zářila zlatá lyra a byl vyryt letopočet 1913. Kniha nesla název „Česká lyra — nárys české lyriky novodobé v uspořádání F. S. Procházky.“ Kniha byla vyzdobena portréty básníků a mne bavilo prohlížet si, jak vypadali klasikové za mlada. Tatínek měl založený papírek u Šrámkovy básně „Report“:

Hlásím, pane hejtmane,
že se mi zdál sen,
vojna byla a já ležel
v poli zastřelen;
a zrovna u mne váš kůň taky pad...

Přepadal mne pocit, že můj tatínek padl v té válce a s ním kůň. Snad proto od těch školních let a od četby té básně po celý život nesnesu historické filmy, kde se řítí jízda a padají koně.

Podruhé na mne Šrámek zapůsobil, když jsem byla asi tak stará jako můj tatínek, když musel rukovat. To už byla tady další válka (bůhví proč právě za časů válek

vycházejí sličné antologie básníků) a já jsem dostala k vánocům „Sestry v kráse“, výběr české lyriky v uspořádání J. B. Čapka. Ze Šrámka tam byla báseň „Kdybych byl pastevcem koní“. Nesmírně na mne zapůsobil verše

vzkazují bratří tví, jako ty pastevci koní,
u ohňů nočních že přepad je veliký žel,
už ani nepějí, jen hlavy kloní...

Snad od té doby, když je mi smutno, vybavuje se mi představa bílého koníčka, který hovoří lidským hlasem.

Přešla válka, vyšla Šrámkova sbírka „Rány, růže“. Každý jsme si hledal někde znovu domov. Můj domov se zrcadlí v obrazech Františka Kavána, a snad proto jsem si v Šrámkově sbírce v básni „František Kaván“ našla sloku, jež je mi blízká:

Jsem trávy nižší, zkrúšen, vrak,
až v zem se hlava kloní,
zem ale hledí do oblak
a tu to dělám po ní:
běloušů krásná spřežení
když horem zabýváš mi,
už bohů smích mi jinak zní
a já se směji s nimi.

2. Můj manžel studoval na lesnické škole v Písku a má rád řeku, nad kterou svítí Šrámkův měsíc. Jenže je od nás z hor k Otavě daleko, za Šrámkem máme blíž do Sobotky. Chodili jsme loni údolím Plakánku a z hradu nám zněly lesní rohy. Myslím, že Sobotka už dávno není jen poutí za Šrámkem, že už se stala poutním místem české poezie. Chodívám na tu pouť jako bosý a tichý poutník.

Člen činohry Národního divadla, zasloužilý umělec Miroslav Doležal:

1. Ví někdo z vás, kdy se poprvé zamiloval? Stěží. A tak je to s určením doby, kdy nám podal ruku přítel našeho mládí — Fráňa Šrámek. Když jsme se prvně podívali na svět jinak než dětskýma očima, stál vedle nás. Zpíval s námi opojení ze studentských lásek, přikládal jitrocel na jizvičky prvních zklamání. — Milníky jeho komedií je osázena naše začínající herecká dráha. Měl jsem to štěstí, že jsem se setkal na jevišti téměř se všemi. Byl jsem Janem Skalníkem, Vilémem Roškotem, později Chvojkou — a jestli se pro něco těším na herecké stáří, tož proto, že si snad budu moci zahrát faráře Horu.

2. Často. Vracím se k Šrámkovi jako interpret v rozhlasu nebo v televizi, ale nejraději za hluboké noci, kdy — sám a sám — si vytáhnu z knihovny tolikrát dotýkaný svazek jeho veršů a čítám si v nich jako v letopise svého života. Neteskním nad nimi, nevolám za něčím, co nenávratně uprchlo, jsou mi stejně blízké a vlastní, jako když jsem je četl za studentských let.

A hrozně rád se vracím při každé příležitosti i k oběma Šrámkovým domicilům, Sobotce a Písku. Jako bych navštívil hrob některého ze svých nejdražších, postojím na sousedském soboteckém hřbitově pod Humprechtem. — A když dojíždím do Písku a zamává mi vstříc věž jeho kostela, je mi, jako bych se vracel někam, kde je člověku dobře a bezpečno. Zase mi zní „fantáry s věže, jak hrávaly dřív, vstříc prvním májům do jitřních par“ — a znovu i mně slibují dar, života dar!

Člen činohry Národního divadla Soběslav Sejk:

1. Samozřejmě v raném mládí. Už v sekundě a tercii jsem slyšel a vyhledával jeho verše, hltal je a nechal se

okouzlovat jejich čarovnou vůní, něhou jejich citů a jejich moudrostí. Pak přišla četba „Stříbrného větru“. Ach, byli jsme tehdy i my Ratkinové. Společně s Ratkinem, společně se Šrámkovými verši jsme tehdy vstupovali do života s očima široce a zvědavě rozevřenými. Ostatně můj vztah k Šrámkovi nebyl jen pasivní, velmi brzy se počal i prakticky realizovat. Vzpomínám si ještě živě na 1. květen 1940 kdy byl v píseckém divadle (tehdy zcela novém) uveden „Stříbrný vítr“. Uvedlo ho ochotnické sdružení „Prácheňská scéna“ v režii Václava Kršky. Jako hosté byli přizváni Rudolf Hrušínský (Ratkin), Zorka Janů (Anička) a já jsem hrál Valentu. Byl to tehdy slavný večer, přijela spousta významných kulturních osobností z Prahy, jen autor Fráňa Šrámek zůstal uzavřen ve svém asyly. Nepřijel, ale přece byl přítomen v tom rozstříbřeném mládí na jevišti.

Uplýnulo jen půldruhého roku a 8. října 1941 jsem hrál Ratkina u divadelní společnosti Josefa Burdy v Čáslavi. Hrál jsem jej pak ještě v celé řadě měst a vzpomínky na tuto roli patří k mým nejkrásnějším.

2. Ptáte se, kdy se ke Šrámkovu dílu vracím. Dlouho, dlouho už jsem je neměl v rukou, přiznávám se. Zároveň s touto odpovědí cítím však lítost, že tomu tak je. A také jste svým dotazem ve mně probudil touhu vzít ty utlé svazky veršů do rukou právě teď. Těším se na ně a vám za to děkuji!

Člen činohry Národního divadla Bořivoj Navrátil:

1. „Těch neznám slov, jež řekl bych a plakal,“ říká Šrámkův „Čtrnáctiletý“. Bylo mi asi o dva roky víc, když mi kdosi moudrý podstrčil Šrámkovy verše a já poznával slova, jimiž někdo za mě vyjadřuje nové neznámé pocity, kterými jsem se v době dospívání zalykal. Našel jsem někoho, kdo mi rozuměl, chtěl jsem o něm vědět víc a tak jsem postupně poznával celou Šrámkovu tvorbu. Když jsem později vykročil k herecké pouti, šla se mnou touha být Janem Skalníkem, Ratkinem či mladým Roškotem.

2. Zřídka. Bojím se ho. Bojím se pravdy, že neuslýchám vítr stříbrný. Ale už popadnu býčka za rohy a blaženě sevru palce těm, jimž stříbrným vládním uší zaléhají. A těším se na setkání s panem farářem Horou.

Marie Holečková, Sobotka:

Píši za svého syna Jiřího Holečka, který miluje básně Fráni Šrámka.

1. S dílem Fráni Šrámka se seznámil poprvé již na národní škole. Vystříhla jsem mu tehdy z novin Šrámkovu báseň „Vzpomínka na sněhuláka“. Jirka se s ní zúčastnil soutěže tvořivosti mládeže v recitaci a dostal se až do krajského kola v Liberci, kde obdržel čestné uznání.

2. Ke Šrámkovu dílu se vrací mnohokrát, naposledy letošního léta, kdy si napsal o knihu Šrámkových básní. Pomohly mu dostat se z bolesti nad ztrátou nejlepšího přítele, který zahynul při automobilové nehodě.

K nedožitým osmdesátinám profesora Ladislava Macha

Když 23. ledna 1957 profesor Ladislav Mach zemřel, bylo mu 65 let. Je to poměrně krátký věk, zato vrchovatě vyplněný vším, co život přináší. Starostí a žalů bylo však vždycky víc. Jako chlapec ztratil otce a matka s dvěma ještě mladšími dětmi Aninkou a Luďkem mohla udržovat domácnost jen s velkým odříkáním a sebezapřením. V mužném věku Ládu tížila starost o matku a sestru, které dlouho a těžce stonaly a jimž dosloužil k smrti. Přišel i o bratra Luďka, který s manželkou a synem zahynul za slovenského národního povstání, želel i svého synovce Jana Stránského-Macha, který se stal obětí bombardování Vídně r. 1945, a také jiné rodinné smutky působily na Ládu citlivou mysl. I k stáru jeho staromládenečtví přinášelo leccjakou svízeľ, s níž se on, člověk zholá nepraktický, nesnadno vyrovnával. A tak při neobyčejně poctivé profesorské činnosti zbývala jen krátká údobí klidu, prosté radosti a veselosti. Tyto radostné chvíle prožil většinou v rodné Sobotce. Sám o tom vypravuje ve své rodinné kronice, z níž jsme v minulém čísle Zpravodaje otiskli výňatek „Vánoce u Machů“, a ve svém článku „Letní vzpomínka“, který napsal do rozmnžovaného rodáckého oběžníku, věnovaného 75. výročí narození Fráni Šrámka r. 1952. Uveřejňujeme dnes znovu část tohoto málo známého a těžko dostupného článku, neboť v něm je Láda Mach celý. Obrazí se tu jeho svědomitost, píle, skromnost, starostlivost o druhé, jeho láska k rodišti a posedlost divadlem i jeho smysl pro humor. Smával se rád, třebaže byl leckdy sám terčem vtipu. Jeho žerty, i když jeho pozorovací talent dovedl odhalovat lidské povahy a slabůstky (s tím asi souvisí jeho vášnivá záliba v divadelním ochotnictví), nebyly nikdy útočné, ironické, vždy to byl jen humor laskavý, shovívavý — jako byl on sám. Láda Mach měl rád lidi, ať to byli jeho žáci na středních školách v Praze a v Mostě, nebo sobotečtí přátelé a sousedé, s nimiž rád pobesedoval a si zazpíval — a není tedy divu, že ti všichni měli Ládu Macha rádi a že se k němu hlásili, aby se potěšili jeho vlídným slovem a okřáli jeho nenapodobitelně bouřlivým smíchem. Věřme, že při jeho nedožitých osmdesátce (narodil se 25. 1. 1892) si ještě mnoho lidí vzpomene na tohoto dobrého člověka. Ponechme však již slovo Láduvi Machovi samému. Jeho „Letní vzpomínka“ je zároveň věrným záznamem Šrámkova divadelního působení v Sobotce.

LETNÍ VZPOMÍNKA

„...přišel tedy, hochu, co nejdříve, Mistr Šrámek už je tady taky, dokonce prý se po Tobě ptal.“ Tak nějak se končovala psaní, jež jsem v letech dvacátých v době svého působení na gymnasiu v Mostě dostával od tetý roků co rok k 27. červnu, tedy den před ukončením školního roku. Psala mi k svátku a zároveň mě zvala do Sobotky na prázdniny. Věděla ovšem, že jako opravdový Soboták

jezdím do svého působiště rád, aby však její pozvání působilo silněji, připojila zmínku o Mistrovi.

Míval jsem už ovšem všecko připraveno. Na několik málo dní jsem odjel k mamince do Prahy, ale co nejdříve jsem pospíšil do Sobotky. Řeknu-li, že jsem se nesmírně těšil, je to jen matné a chudé vystižení téměř živelné touhy, která se mne zmocnila a rostla, jak jsem se k Sobotce blížil, až jsem z daleka, ještě z vlaku, spatřil Humprecht, který mi byl jakoby zárukou, že se netěším nadarmo. Vždyť jsem měl před sebou týdny plné volna, procházky, výlety, koupání v Žehrovce nedaleko mlýna v Pleskotech, hraní divadla, život dýšící družností. A středem i osou všeho toho bohatého a krásného života byl Mistr Šrámek.

Nechť si však nikdo nemyslí, že naše prázdniny byly tak docela bez starostí a bez práce. Divadlo, jak je chtěl Šrámek mít, vyžadovalo práce svědomité. Komu však přirostlo k srdci, komu opravdu „udělalo“, ten pronikal rád vlastním studiem k jádru hry i úlohy sobě svěřené, smířil se s memorováním textu, při čemž přemýšlel i zkoušel, jak by svými skrovnými prostředky vyjádřil, co snad už vycítil a pochopil, a snášel bez reptání dřinu zkoušek, kdy byl kontrolován Šrámkem — režisérem, jak ve své práci pokročil. Od pochopení úlohy k jejímu jevištnímu ztělesnění je pro ochotníka ještě hezký kus cesty, neboť výrazové prostředky nemá v moci tak jako herec z povolání. Šlo tedy o skutečnou práci, která odměnou přinášela mnoho krásy, radosti a uspokojení. Bez divadelní

Část Šrámkovy sobotecké družiny. Zleva Ladislav Mach, Stanislav Ort, Fráňa Šrámek, Václav Hejn, Jan Hejn

dřiny by byly bývaly prázdniny chudé, byli bychom bývali smutní.

Netěšil jsem se však na Mistra tak vždycky. Když jsme měli r. 1921 o slavnostech Šolcových po prvé hrát za jeho režie „Léto“, měl jsem z něho opravdu strach a skoro jsem se mrzel na své dobré přátele V. Hejnu a Fr. Duchoně, kteří vedeni snahou, aby oslavy měly ráz co nej důstojnější, získali autora, aby své krásné „Léto“ režíroval osobně. Báľ jsem se od něho výtky, že se přeceňujeme a že se dereme do sfér, které nejsou naše. Soudil jsem, že básníku zvyklému na herce z „Národního divadla“ ukazuje slabost svých sil zcela pošetile a zbytečně. Nu, shovívavost autora-režiséra, jeho ochota pochopit a uznat, že na malé scéně ochotnické vzniká divadlo podle zcela jiných zákonů než na velké scéně s herci z povolání a ovšem i upřímné úsilí aktérů vytvořit ovzduší, v němž se po odstranění prvních rozpaků pracovalo intenzivně a s chutí. Nechtěli jsme se dát zahanbit. Došlo k památnému představení, které bylo sice asi na hony vzdáleno od představení Mistrových, pro nás však — a to jak pro aktéry, tak pro publikum — znamenalo jeden z vrcholů dosavadní práce ochotnické v Sobotce vůbec.

Básník nás nezavrhl a tak došlo úsilím V. Hejny k „Pláčícímu satyru“. To jsem už ani v srdci svém a v myšlenkách nejtajnějších neměl námitek. Cítil jsem sice i později jakýsi ostych a obavy, zda úlohu, která mi byla Místrem svěřena, dobře chápu, ale už jsem měl odvahy zeptat se ve vhodné chvíli po případě autora přímo. Že jsem mívá ohromnou trému při představení, vědí velmi dobře všichni, s nimiž jsem kdy hrál, ani Mistrovi to připomínat nemusím. Velmi dobře o tom ví i slečna Pavlousková, neboť „na Poště“ jsem si kupoval koňak, abych si dodal kuráže.

Divadlo lidí sblíží. A tak se i Mistr sblížil se svými aktéry. Kdekdo u nás ví, jak miluje slunce, vodu, lesy, luka i pole, volnou přírodu. Chodívali jsme se s ním do Žehrovky koupat. Sotva jsme po obědě odložili líčci, už jsme stáli před Thámovým domem, v němž tenkrát bydlila stará paní Šrámková. Dost často na nás Mistr už čekal nebo jsme přišli všichni téměř současně. Někdy jsem však přece přišel na umluvené místo první. Pak jsem se zastavil naproti Thámovým pod okny Bízova domu, kde dříve o prázdninách oba Hejnové, i když už byli profesory. Abych na sebe upozornil a dal na srozuměnou, že snad už je čas, začal jsem pod okny zpívat („kamarádi, osud zavolal...“). Někdy se domovní dveře otevřely ihned, zdálo-li se však Hejnům, že je času dost, nechali mě mou „koledu“ přezpívat celou.

Šráмка Žehrovka zrovna přitahovala a rozdyčtěn spěchal, byť i byl největší žár. Hejn Václav jeho rychlému kroku stačil, já jsem však začal ochabovat už u hřbitova a jako těžká kavalerie jsem „pospíchal“ pomaleji. Aby mi to nebylo líto, držel se mnou krok starší z obou Hejnů, Jan. To bývala společnost nejužší. Chodíval však také Vláda Sedmidubský, František Žofka se svou nyníjší paní, tu a tam se přidružil i Pepíček Boudýš (říkali jsme mu Pepíček Magnificence) a jiní přátelé. Byl-li právě v Sobotce, připojil se jistě i můj bratr Luděk. Po „Satyroví“ jsme měli i svůj signál, signál, jímž jsme obmyslili ono „mračidlo ze mlýna“, které tak volalo po své Anče „od řetězů utržené“.

V údolí

„pod černými křídly lesů
a pod skálou hlavaticí
u té tenké lesní lávky“

jsem bývali na malé loučce na břehu potoka vroubeného olšemi samí. Občas nás tam navštívil profesor dr. Pala, jindy i básník dr. Knap, aby pozdravil Šráмка. Jednou jsme zastihli na břehu potoka jen několik málo kroků od „našeho“ místa neznámou dívku, která však do naší společnosti nepronikla a zakrátko k potoku chodit přestala. Snad jsme na sebe navzájem ani nepromluvili. Říkali jsme jí „Břehule“.

S protější straně přicházela dolů do údolí milá stářenka, která s námi vždy vlídně a moudře pohovořila. V naší paměti žije jako babička „Lavičková“, jak ji pojmenoval V. Hejn. I bláznivá paní mlýnářka z Pleskot se u nás tu a tam zastavila. Chodívali jsme k Žehrovce tak často a v její chladné vodě i na jejím břehu na trávníku zalitým paprsky slunce nebo zase ve stínu blízkých stromů nám bylo tak dobře a tak jsme s tím místem srostli, že

„snad tam bude jednou po nás
u té lávky strašit“.

Dali jsme výhost starostem a nechali působit jen vzduch, slunce, všecku krásu místa a sáli jsme to bohatství léta všemi póry těla, zásobující se tak na dny černější. Bylo milé si pohovořit, ale neméně rozkoší bylo mlčet a v tom mlčení jakoby splynout s nádhernou přírodou.

Od Žehrovky jsme se vraceli neradi. Jestliže jsme měli večer zkoušku na divadlo, volala nás povinnost neúprosně domů. Jinak jsme svůj návrat odkládali a po lukách v Lavičkách jsme se blížili k Sobotce někdy až se zapadajícím sluncem. Jeho jaksi už umdlévající záře dodávala krajíně vzlaštňného tklivého půvabu a srdce bylo otevřeno dojmům nejkrásnějším. V takových chvílích jsme si plněji uvědomovali, či spíše pocítili, že vlivem básnického slova Mistrova patříme mezi ty,

„kdož tohoto kraje
citlivě, osudně nosíme značku.“

Než starost o blaho tělesné velmi často způsobila, že jsme se na zpáteční cestě zastavili v Libošovicích v hospodě pana Mrázka. Měl totiž znamenité červené uherské víno. A starý pan Mrázek vlídně a rád posloužil „panu spisovatelí“, jak Mistra oslovoval, i té mladé bandě, co chodila s ním. Něco takového jsme tenkrát opravdu byli, třeba jsme už učili na gymnasiu. Když tak svou tehdejší nejužší společnost přehlížel, hrozil se Šrámkem komicky: „Samí profesori, žádný lidi!“ U Mrázků jsme tedy ukonejšili hlad a žízeň, které byly zcela pochopitelným následkem našich vášnivých styků s chladnými vodami Žehrovky. To byla chvíle, kdy jsem se při sklence vína odvažoval otázkou stran své úlohy. Knížku jsem nosil s sebou a u míst, k nimž jsem potřeboval výklad, jsem měl po straně poznamenáno: „Interpelovat“, čemuž se Mistr, když na to jednou přišel, zasmál srdečně.

Starý pan Mrázek byl rozšafný muž, k hostům taktní, svou společností se nevnucoval, ale dovedl vycítit, kdy by byla vítána. Pak přisedl a rád si chvilku pohovořil. Některé dny mohl posloužit uzenkami. Jednou dostal právě při naší návštěvě zboží čerstvé, ještě teplé. Měli jsme hlad a každý si poručil dva buřty. Pan Mrázek přinesl, co jsme si objednali, a před nás na stůl položil mísu, na níž byl uzenek celý věnec. Neříkal při tom nic, jen se usmíval lišácky. Chutnalo nám znamenitě. Když jsme dojedli, co jsme si objednali, cítili jsme ještě hlad a ta uzennina na míse před námi dráždila chuť notně. Nastala pauza naplněná nerozhodností. Nikdo neměl jaksi odvahy, aby požádal pana Mrázka o další porci. Styděli jsme se. Ale vždyť nebylo zapotřebí nic říkat, stačilo natáhnout ruku do mísy a vzít si sám! Už nevím, kdo zanechal ostychu a marného boje s chutí a laskominami, učinil, co se vlastně nabízelo samo. Jisto je, že jsme jeho příkladu následovali všichni bez výjimky. A nepolevili jsme, pokud nebyla mísa prázdná. Na omluvu budiž řečeno, že tenkrát nebyla s Místrem jen společnost nejužší, že nás bylo více. Při placení jsme se tvářili tak trochu ostýchavě, když jsme se panu Mrázkovi zpovídali, co všechno zmiželo v našem žaludku bezedně, ale ten se jen usmál a působilo mu velikou radost a švandu, že na nás tak dobře políčil.

Ladislav Mach r. 1932 maluje kulisy ke hře Františka Langra
Grandhotel Nevada. Karikatura Josefa Fejara

Siň poezie ve Šrámkově domě. Foto Jaroslav Poloprutský

Předvánoční vystoupení RSŠD

V předloňském ročníku Zpravodaje Šrámkovy Sobotky otiskl Dušan Fiedler zajímavou a podrobnou úvahu o vánočních lidových zvycích a tradicích na Sobotecku. Nevím, jak dlouhá je doba, potřebná k vytvoření tradice, ale mám stále silnější pocit, že mezi takovéto zvyky bude pomalu možné počítat i vánoční vystoupení Recitačního studia Šrámkova domu. Zřejmě si jeho členové ani jinak nedovedou konec roku představit. Je-li už řeč o tradicích, pak je třeba připomenout i tradiční zájem sobotecké veřejnosti, projevující se jednak v hojně účasti, jednak ve zvláštní srdečné „předvánoční“ atmosféře, v níž se soubor zajisté dobře účinkuje. A konečně tradiční je i pečlivost a píle, s níž se vystoupení připravuje.

Rád bych se však podíval, co bylo na pořadu, který jeho autor Jiří Paďour nazval „Zpěv Země a kosmu“, spíše než tradiční.

První úvaha v tomto směru by se zřejmě měla týkat dramaturgie. S recitačními pásmy (jsem si plně vědom nedostatků tohoto označení) je vždycky tak trochu potíže. Je v první řadě třeba najít klíč, jak spolu organicky spojit díla básníků, lišících se např. generačně, typově, žánrově, mentálně či jinak — což bývá mnohdy oříšek i u pořadu autorsky monotematického. Naštěstí Jiří Paďour dokázal už dříve, že je v tomto směru dramaturg velice schopný s potřebnou mírou citu dramatického i poetického. Ve „Zpěvu Země a kosmu“ se chtěl o vánocích — svátcích míru a pokoje — zahledět do lákajících kosmických dálav, ale zůstat při tom pevně na zemi, kde žijeme svůj každodenní život se všemi jeho radostmi i strastmi, a vzpomenout, jak potřebné by nám bylo mírové spolužití lidí „všech národů a barev pletí“. Alespoň

tak jsem chápal obklopení Tomanových „Měsíců“ verši dalších českých básníků Jana Nerudy, Františka Hrubína a Josefa Hory, proložené lidovými písněmi různého národnostního původu, jak je vybral a upravil Václav Hálek. V tomto zajímavém spojení tkvěl půvab celého pořadu, ale někde také jeho slabá stránka. Přece jen se totiž místy autorům nepodařilo překlenout dramaturgicky ani režijně určitá úskalí roztržitosti. Upřímně: měl jsem pocit, že různí autoři si ve svých verších vzájemně příliš nevadí. Avšak rozdíl jak v interpretaci (sólistka opery ND v Praze Naďa Šormová byla ovšem výborná a milá jako vždy), tak v emotivním působení písňové složky proti recitovaným veršům byl přece jen trochu znát. Řečeno ještě jinak: jako bych si kompozici „Ubohá a šťastná“ v jiném spojení hudby a slova nedovedl představit, v tomto pořadu by klidně mohly uvedené písně stát vedle miuveného slova jinde či jinak, a asi by se nic moc nestalo. Tím ovšem nechci a ani nemohu snižovat kvalitu a celkový účinek na posluchače, jaký „Zpěv Země a kosmu“ měl. Jako **ne-všední vánoční program** splnil jistě všechna očekávání a přání; uvedené výhrady by byly na místě hlavně tehdy, kdyby se RSŠD rozhodlo přenést jej jinam, před jiné publikum a v jiném čase.

Nepovažoval bych za spravedlivé nezmínit se také o interpretačním provedení. Jak už jsem se zmínil v úvodu, píle a péče členů RSŠD je v tomto směru příznačná, zvlášť pokud jde o verbální projev. Příchod Václava Marínce jako odborného poradce pro pohyb (který nebýval silnou stránkou většiny členů souboru) je pro všechny určitě přínosem. Samozřejmě, že se výsledky jeho práce nemohou projevit přes noc. Ale i tak už byl znát v pohybovém

projevu alespoň některých recitátorů kvalitativní vzestup — při nejmenším v jistotě a také v pohybovém citění prostoru a vzájemných vztahů. Celkově je pochopitelně zatím více vidět zvládnutí profese a pevná ruka režiséra, ale bez tohoto stadia nelze asi dojít dál, totiž k organizované spontaneitě projevu, případně hravé improvizace.

A v tomto směru jsem na další vývoj zvědav, neboť jsem přesvědčen, že RSSD má ještě značné rezervy.

Předvánoční večer se tedy Soboteckým vydařil. O tom ostatně při jeho závěru dostatečně hovořily spokojené tváře diváků stejně jako členů souboru nebo autora tohoto článku.

Miloslav Kučera

Literární soutěž Šrámkovy Sobotky 1972

Školská a kulturní komise ONV v Jičíně a MěstNV v Sobotce vyhlašují X. ročník literární soutěže Šrámkovy Sobotky v r. 1972.

Soutěž má tři kategorie:

1. Básně, básnické sbírky, prozaické a jiné práce (divadelní hry, literární pásma apod.), vyjadřující vztah lidí k dnešku a k budování socialismu a komunismu.
2. Vědecké práce z oboru literárních věd.
3. Práce vlastivědné, obírající se vývojem přírodních, hospodářských, sociálních, politických a kulturních poměrů. U obou těchto kategorií se doporučuje tematika z Východočeského kraje, zvláště z jičínského okresu, není však podmínkou.

Podmínky soutěže:

1. Soutěže se mohou zúčastnit všichni českoslovenští občané, zejména ti, kteří začínají pracovat v některém soutěžním oboru. Příslušnost rodová nebo pracovní z jičínského okresu je vítána, není však podmínkou. — Účastníkům soutěže, kteří studují na vysokých školách nebo pracují ve vědeckých a jiných institucích, se doporučuje, aby si témata svých prací 2. a 3. kategorie zvolili po dohovoru se svými katedrami a institucemi.
2. Soutěž je anonymní.
3. Práce musí být původní, dosud neuveřejněné nebo uveřejněné v roce zadání práce do soutěže.
4. Soutěžní práce musí být odeslány (pod značkou) nejdele do 15. dubna 1972 Okresnímu národnímu výboru, odboru školství a kultury v Jičíně.

Rízení soutěže:

- a) Přijaté práce zhodnotí soutěžní komise při ONV v Jičíně a lektori nakladatelství Kruh v Hradci Králové. Komise má právo navrhnout nebo nenavrhnout cenu, ceny spojit nebo jednu cenu rozdělit. Ve výjimečných případech může komise — se schválením vyhlášovatele — cenu zvýšit. Dobré práce mohou být publikovány v deníku Pochodeň nebo vydány v nakladatelství Kruh v Hradci Králové.
- b) Výsledky soutěže vyhláší zástupce školské a kulturní komise ONV v Jičíně stanovený den v rámci Šrámkovy Sobotky.

Ceny ve všech třech kategoriích:

1. cena 900,— Kčs
2. cena 500,— Kčs
3. cena 300,— Kčs

Objevení umělců českého baroka

(Na okraj roudnické výstavy 1971)

Pro mnohé až unikátní expozice středočeských restaurátorů, instalovaná nedávno v galerii v Roudnici nad Labem, objevila širší veřejnosti neobyčejně plodnou dílnu sochařů a řezbářů Jelínků. Kořeny tohoto rodu barokních umělců sahají do Sobotky. Připomeňme si několik děl z této výstavy.

K nejvýznamnějším členům rodiny patří Josef Jelínek (1698—1776), autor vynikající skulptury sv. Petra a sv.

Alžběty z bočních oltářů kostela v Kosmonosech a sochy P. Marie a sv. Josefa z hlavního oltáře lánského kostela. Na některých jeho pracích objevili restaurátoři i signaturu I. Gelinek. Usuzují, že patří další významné umělecké osobnosti — synovci Josefa Jelínka — Josefu Kalasanskému-Jelínkovi (křtěn v r. 1701). Tento mladší Jelínek je v archívních dokumentech uváděn jako malíř a v dílně se patrně podílel na provádění polychromií.

V jelínkovském ateliéru v Kosmonosech pracoval i František Alexander Jelínek (křtěn 1704). Tento mladší bratr Josefa Kalasanského působil pak v druhé čtvrtině 18. století na Moravě a zanechal po sobě vynikající díla ve Velkém Meziříčí, Budišově, Tasově a jinde.

I v nedalekém okolí se můžeme setkat s díly Jelínků. Svou původní podobu dostaly po zásahu restaurátorů sochy apoštolů sv. Filipa a sv. Jakuba ml. z bočního oltáře kostela sv. Bartoloměje v Bakově nad Jizerou. Mezi perfektní práce patří i skulptura Ukřižovaného Krista z hlavního oltáře kostela sv. Barbory rovněž z Bakova. Je pravděpodobně celá dílem Josefa Jelínka staršího a jde o mistrovské dílo nevšední umělecké hodnoty. O. J. Blažíček datuje sochu do roku 1743.

K jednomu z hlavních cílů Střediska státní památkové péče a ochrany přírody Středočeského kraje patří i restaurování celého jelínkovského díla. Především by mělo dojít na sochu Jana Nepomuckého, dílo Martina Jelínka, kterou nedávno poškodily padající větve Semtinské lípy. Pak středisko chystá v nejbližších letech širokou tematickou výstavu, věnovanou pouze tomuto uměleckému rodu Českého ráje.

Vladimír Sůva

Socha Jana Nepomuckého pod Semtinskou lípou, dílo Martina Jelínka. Foto Karel Samšíňák

Čtení z kroniky obce Vesec

Kroniku obce Vesec založil r. 1923 Josef Taneček, rolník z čp. 3 (16. III. 1882—8. II. 1957), který ji vedl až do počátku roku 1956. Od roku 1956 je kronikářem rolník Josef Macoun z čp. 9 (nar. 6. VIII. 1897), který píše zápisy dodnes.

Kronika obsahuje obsáhlý úvod, kde jsou vylíčeny dějiny a dřívější život obce s využitím starších archivních záznamů z obce i z bývalého Zemského archivu (zde je podchytil bratranec Josefa Tanečka J. B. Novák, ředitel Zemského archivu) a rovněž se znalostí literatury, zvláště knihy o Kosti Josefa Pekaře. Pak následuje vypsání dějin jednotlivých usedlostí a konečně chronologické záznamy podle let. První svazek kroniky končí událostmi roku 1957 a má 400 stran. Od r. 1958 se píše do nového svazku.

Zpravodaj Šrámkovy Sobotky přinesl již z kroniky několik ukázek (J. Macoun: K plánovanému IX. sjezdu rodáků soboteckých, ZŠS V — 1968, str. 54 — ukázka z kroniky str. 133—137; 28. říjen na Sobotecku, ZŠS V — 1968, str. 85—86 — citát z kroniky str. 107—109; J. Macoun: Zajímavosti z Vesce u Sobotky, ZŠS VI — 1969, str. 32—33 — výtah z kroniky str. 80 (starý mlýn u obce) a 87 (stříbrný topol), J. Macoun: Pomístní jména ve Vesce u Sobotky, ZŠS VIII — 1971, str. 40 s použitím záznamů v kronice str. 62—63; J. Macoun: Naše staré zvyky, ZŠS VIII — 1971, str. 102 — zápis z II. dílu kroniky, str. 145—150). Píseň o robotě, vepsaná do kroniky na str. 81, byla přetištěna v soboteckém školním časopise Budujeme, roč. III., č. 1 — 18. IX. 1950.

Otiskujeme několik zajímavých zápisů kronikářů Josefa Tanečka i Josefa Macouna.

I. svazek (zápisy Josefa Tanečka)

Obecní pastýř (str. 52). V každé obci byl obecní pastýř, který pásł ovce a prasata rolníkům pohromadě. Pásł je na obecních pozemcích, které byly nechány na pastviny, a těch pozemcích, které byly nechány ladem. Ve zdejší obci byl takovým pastýřem Konečný Jan (1811—1889), který bydlil v obecní pastoušce a vynikal velice bystrým duchem a dovedností a zastával jakéhosi zvěrolékaře. Tehdy v každém statku drželi ovce a dotýčný pastýř to měl vše na starosti. Ráno, jakmile zatroubil na pastýřský roh, rolníci pouštěli ovce a prasata a vhnáli je do ohrady na návsi zvané Obecnice. Navečer, když přihnali domů, každá ovce a prase byly tak naučeny, že trefily domů. Na podzim měl pastýř na starosti ovce nechat oplemenit. Za to vše dostával tak zvané koledy, tj. nějaké obilí, a to čtyřikrát za rok. Krom těchto koled měl ještě koledu mimořádnou, a to na Štědrý večer. Tento večer před každým stavením zatroubil na pastýřský roh, zazpíval vánoční píseň; načež byl hojně od hospodyně obdarován, za což on poděkoval a přál šťastné a veselé svátky vánoční.

Lidové zvyky a zábavy (str. 56—62). Za starších časů netančil národ tak často jako dnes. O posvícení bývali lidé velmi veselí a hudebníci obvykle v pondělí zůstali na tak zvanou zlatou, ani domů nechodili. V pondělí bývala pak zábava ještě veselejší nežli v neděli. Jak mi starý hudebník pan Josef Ječný vypravoval, hudebníci se tenkrát tolik nenahráli jako dnes. Tenkrát se prý více dělaly legrace. Mezi soboteckými hudebníky byli legrační lidé, kteří všelijaké komedie a švandy dovedli provozovati. Všichni sousedi o posvícení šli k muzice a tančovali obvykle bez kabátu. V naší vesnici býval vždy prý mezi sousedy velice přátelský, sousedský poměr a rádi si dávali hrát „nahoru“. To nebylo do tance. Byla to obvykle nějaká hezká staročeská píseň volného tempa. Obvykle ten, který si dával hrát, jednu sloku před muzikanty se sklenkou v ruce zazpíval, načež mu ji hudebníci zahráli. Když ji přeřáli, spustil zpěvák druhou sloku, načež ji opět zahráli, a tak se to opakovalo, až byla píseň přezpívána. Hudebníci obvykle čekali, až si někdo dá zahrát. Potom teprve hráli. Často se stávalo, že některý mládenec chtěl zahrát tu neb onu píseň, jeho sok třeba, když zpozoroval, že si dává hrát, naschvál chtěl zase jinou, a často, velmi často takové dávání si hrát skončilo notnou prancí. Pan Ječný mi vyprávěl, že mladá chasa skoro o každé muzice se poprala, to již patřilo k věci. Co se tance týče, nejvíce se tančovaly polky, valčíky a kozly. Kozly byly tance, ve kterých se střídal takt valčíkový s taktem polkovým.

Na podzim, bývalo to také někdy o posvícení, bývala

uspořádána svobodnou chasou slavnost tak zvaná „házení kozla“. V každém statku mívali obvykle kozlíka, který volně pobíhal po dvoře a zahradě, kde co chtěl okousal, vlezl třeba do světnice a po případě mnoho hrnků rozbil. Míval však velice dobré maso. Takový kozlík se obvykle vyhlédl na slavnost házení kozla. O slavnosti se jeden mládenec ustrojil za soudce, ještě s jedním vzal kozlíka, vylezl s ním na pavlač, tam mu přečetl žalobu, vylíčil jeho život, který byl samý přečin, poněvadž kde co okousal: stromy, květiny, zeleninu atd. a za to se odsuzuje k smrti hozením s pavlače. Po tomto vynesení rozsudku se ortel ihned vykonal a kozel se hodil s pavlače dolů, kde naň čekal již řezník, který ihned kozla zabil. Potom se chasa odebrala do hostince, kde byla taneční zábava.

V masopustě nebývalo tolik zábav jako nyní. Někdy byl sousedský bál, což však nebylo každoročně. Pravidelně bývaly mladými děvčaty pořádány dívčí věnečky. O tomto věnečku měly dívky uvít krásný věnec, symbol to dívčí nevinnosti, který byl umístěn včele sálu. O takovém věnečku měli mládenci vstup úplně volný, ale také neměli práva děvčata k tanci brát. Toto právo měly o věnečku dívky. Do půlnoci obvykle braly děvčata k tanci mládence, od půlnoci chodili si mládenci pro děvčata. Tyto věnečky bývaly zde každoročně až do roku 1909.

Koncem masopustu pořádávaly se zde maškarní průvody, sám jich několik pamatuji a několika jsem se také činně zúčastnil. Bývaly obvykle o masopustní neděli. V hostinci se obvykle sešli. Jeden byl „laufer“, několik šašků, jeden „žid“, jeden čert, jeden komínk, jeden byl ustrojen za holku a ten měl pod mocí hlavní pokladnu — dále jeden nebo dva tanečníci, bába s klukem v nůši na zádech a naposledy hrachovec, ten měl ústroj z dlouhé žitné slámy propletené hrachovinou. Kromě těchto maškar byl jedenkrát také sáně, ve kterých seděl starší tlustý sedlák s mladou žínkou se vším kuchyňským nádobím a znázorňovali cestu do Ruska. Do saní byl zapřažen takový starý chromý kůň, s kterým jel mladý mazaný koč, který, nežli se objela ves, je nejméně sedmkrát zvrátil k nemalé veselosti obecnstva. Obvykle z hospody se vyšlo s hudbou do č. 1. Napřed laufer požádal hospodáře, by je nechali u nich dva neb tři kousky si zatančiti, což on obvykle dovolil a všichni domácí musili s maškarami jít tančiti. Nežli odešly maškary dále, hospodář dal do hlavní pokladny nějaký dárek a průvod šel do č. 2, kde se opět tančilo. Trvalo to obvykle celé odpoledne, než se celá ves obešla. V čísle 15 to již byl vrchol bláznění a masky se tam již pravidelně roztrhaly. Večr byla pak muzika, která chasu nestála nic, poněvadž se vždy tolik vybralo, že veškeré vydání bylo kryto. Masopustní úterý bývalo rovněž mnoho muzik a říkal Ječný, že ten den chodili hrát pouze čtyři hudebníci a někdy dokonce jenom tři. Jakmile prý však uhodila půlnoc, muzikanti vytroubili „popelec“ a vše se ihned odebralo domů. V postě pak nikdy nebyla taneční zábava.

Svatby, ty prý se konaly velmi hluché, s hudbou se jezdilo hned do kostela. O svatbě musil být družba, který svým humorem celou svatbu bavil. Jidel bývalo o svatbách hojnost, ale jenom jídla prostá. Husy a drůbež prý se nosila na stůl v celku a u každého stolu jeden z hostů to teprve rozkrajoval, tomuto říkali dranzír. Tu neděli po svatbě ustrojily ženy ze vsi nevěstě „kůžel“. Každá dala něco vytřeného lenu, z toho lenu se udělal takový panák, který se naložil na vůz, okolo něho si sedli ženy a hudebníci a jezdilo se po vsi. Potom se kůžel ženichovi prodal, ovšem za pár krejcarů, a všichni se odebrali do hostince, kde byla taneční zábava. To byly jakési svatební dozvuky.

Když mi bylo asi 5 let, byla zde uspořádána zvlášť slavnost „stínání kohouta“. Bylo to koncem srpna nebo začátkem září. Pamatuji se na to velice dobře, pořádala to svobodná chasa. Zde „Na prutech“ na nynějším Šimůnkovém poli asi uprostřed byl položen velký krajáč na mléko dnem vzhůru, pod který se dal živý kohout, takže byl tím krajáčem přiklopen. Svobodná chasa, která se činně tohoto stínání zúčastnila, byla shromážděna u Macounovy zahrady v tom místě, kde je nyní keř bezu. Vždy jednomu mládenci zavázali oči, dali mu do ruky cep, a ten měl přijít až k samému krajáči a cepem jej rozbít. Byla to však velice těžká věc. Vystřídalo se jich velmi mnoho,

jeden šel nalevo, druhý napravo, třetí již na půl cestě cepem uhodil k nemalé radosti a švandě obecního, zkrátka nikdo nemohl kohouta trefit, až po dlouhém namáhání konečně přec jeden mládenec krajáč rozbil a kohout vyletěl. Tento vítěz byl slavnostně naložen na krásně opletená nosítka a chasou nesen za pochodu hudby do hospody, kdež byla pak taneční zábava. Dlouho pak se vypravovalo o této slavnosti...

Když se to vše nestranně pozoruje, jak se lidé bavívali dříve a jak se baví dnes, musíme přec jen uznati, že se národ nyní baví přece jenom ušlechtleji.

„Obecní pořádek“ (str. 64). Osadní starosta za starších dob volíval se na tři roky, a to vždy v obecním pořádku. Obecní pořádek, to jest vyrovnání obecních účtů, býval vždy jakýmsi patriarchálním svátkem. V ten den bývali také mladí hospodáři přijímáni za sousedy, při kterémžto aktu byli zapsáni do staré pamětní knihy. Každý takový nový soused musil dáti „příjemný“, obyčejně sud piva nebo peníze na něj. V každém však případě se peníze v obecním pořádku propily. Když zrovna nenastupoval některý hospodář a neplatilo se „příjemného“, koupil se sud piva za obecních peněz a obecní pořádek se jak sluší a patří oslavil. Při tom se obyčejně prováděly všelijaké legrace a dlouho se o obecním pořádku mezi sousedy se zálibou hovořovalo. Připomínám, že co bylo potřeba k obci udělat, vše se zase zdarma udělalo, nikdo za práci u obce peněz nepřijal. Tento zvyk trval zde až do roku 1914, než vypukla světová válka. Potom i zde tento patriarchální zvyk pomínil.

Pád se skály (str. 74). Roku 1906 na podzim po posvícení šly děti ze zdejší obce sbírat mech za okna. Šly do Boroví. Šel také Václav Macoun z č. 16, chlapec deseti-letý. Sbírali mech až na skalách v Ortovém lese naproti pěšině z Poráně dolů. Macoun viděl na kraji skály krásný bílý mech (lišejník) a umínil si jej dostat. Lehnul si na břich a mech dostával. Pojednou s ním mech ujel, jelikož byla skála na podzim vlhká, a on se nemohl již nikde zachytiti. Spadl se skály 27 metrů vysoké po hlavě dolů. Dole jej našel pan Brixí z č. 7, který tam byl na honě. Děti běžely zatím domů pro pomoc. Když občané zdejší přispěchali na místo neštěstí, chlapce již pan Brixí přivedl k vědomí. Domů jej donesl pan Macoun Václav, hospodář z č. 9. Hoch se kupodivu rychle z pohmoždění vyléčil.

Sušírny (str. 86—87). U č. 4 Jana Šouty stávala sušárna na palouku, která byla obydlena a byla zrušena asi r. 1855. U čísla 10, tehdy u p. Svobody, byla také sušárna, která stávala pod humny, co stojí nyní vrby. Zanikla roku 1870. Bývala též obydlena. Na podzim se v nich sušilo ovoce a v zimě se v nich sušil len. Dále stojí posud zde v č. 9 sušárna, ve které se výhradně sušilo ovoce a nikdy nebyla obydlena. Sušilo se v ní do roku 1913. U č. 7 pana Jaroslava Brixího stojí dosud sušárna, která byla seřizena na bydlení i sušení. Nyní však se v ní také již nesuší... U č. 3 stojí dosud sušárna, která však roku 1904 byla přeměněna na obývací...

Válka rakousko pruská r. 1866 (str. 87). Koncem června r. 1866 vypukla válka rakousko pruská. Obyvatelé naší vesničky se šmahem stěhovali pryč. Z č. 8, 9 a 10 byli ve Skyšicích, z č. 7 byli v lesích u Křižánku, z č. 3 se čtyřmi kravami došli do Trní a hospodář ujel na Zelen-skou Lhotu, pár koní poslal na Záhorsko. Tam nebylo ani vojáčka. Z č. 7 musili dáti pár koní a vůz na přípřež a kočí dojel až za Vídeň. Po válce, tj. asi za 3 měsíce, přijel kočí se všim zase šťastně domů. Ovšemže koně byli zedrané a vůz rozbitý.

Silnice přes ves (str. 90). Do roku 1880 neměli jsme ve Vesci dosud silnici. Přes ves byla velice špatná cesta a nejhorší byla za Macounovým chlévem. Když byla měkká zima, tak se vůbec tamtudy přejet nedalo a jezdilo se skrze dvůr č. 15 za humna a tamtudy teprve na silnici. V letech osmdesátých rozhodli se zdejší sousedé, že postaví přes ves silnici. Silnici proměřil a vytrasoval stavitel Klimeš ze Sobotky a sousedé ji postavili úplně z lásky, jen co se zaplatilo lomařům za kámen, kterýžto čin slouží našim otcům zajisté jenom ku cti a jest jejich pěkným pomníkem.

Co mohly zavinit rozbité cesty (str. 91—92). Ten podzim (r. 1894) byly polní cesty tak rozbité, že se vůbec po nich nedalo jezdit a musilo se jezdit po polích. Tenkrát měl pan Svoboda Václav č. 13 sázenou řepu v Liš-níku a měl tam velice pěknou řepu. Jelikož ji nemohl ho-řen cestou odvézt, přišel na myšlenku vozit ji Plakán-kem, poněvadž tam byla cesta dobrá. Přitom se mu však stala nehoda, která mohla být dost vážná. Jeden dělník s paní Svobodovou vozili na dvoukolce řepu na kraj skály a sypali ji dolů a pan Svoboda ji dole odhazoval. Vždy než sypali, upozornili pana Svobodu, by si dal pozor. Je-denkrát také zvolali, že budou sypat. Pan Svoboda si právě zapaloval dýmku, nemohl jim tudíž ihned odpo-vědět. Ti nahoře mysleli, že tam snad není, když neodpo-vídá, a vysypali panu Svobodovi celou kárku řepy na hlavu. Čtenář si může udělati úsudek, jak asi panu Svo-bodovi bylo. Nos měl rozbitý a chodil pak celý týden za-vázaný. Ještě že měl velice pevné staročeské zdraví, které hned tak lehkou nepodlehlo. Mohl mluvit jen o štěstí, neb mohl být velice lehko zabít.

Stavba dráhy (str. 94—95). Tohoto roku (1904) stavěla se dráha ze Sudoměře přes Sobotku na Starou Paku. Spousty dělníků se zde ve vesnici jen hemžilo. Dělníkům se všeobecně říkalo bratránci. Zde u rolníků byli na noc-leh. Na rozhraní katastru veseckého se soboteckým při vjezdu vlaku do Humprechta na pozemku pana Ježka z Vesce stála dřevěná bouda, která náležela parťáku Čejkovi, který ve zmíněné boudě zůstával. Jeho paní va-řila pro bratránci a čepovala kořalku a pivo. Ve zdej-ších lomech se lámala sáhovina na dráhu. Lomaři, větši-nou bratránci, které měl pod mocí mistr Pavlíček, měli v Plakánku postavenou celou vesnici a nazvali ji jménem Trhanov. Na stanech měli čísla popisná a měli i svého starostu. Ten se jmenoval Josef Šlaisna a byl červený jako šafrán. Skálu trhali dynamonem. Ten rok bylo nesmírné

Macounův statek
ve Vesci čp. 9

sucho. Od jarního setí nepršelo až někdy o sv. Václavu. Vedro bylo nesmírné. Ústroj těch bratránků byl zcela jednoduchý. Koupili si pytel, ve dně prořízli díru pro hlavu a pro ruce a oblek byl hotov. Celé léto na ně ani nekáplo. Co vydělali, to propili. Zdejší rolníci vozili kámen na dráhu a vydělali mnoho peněz. Ten rok strniště nikdo neoral a také pro sucho to orat ani nešlo. Roku 1905 byla dráha postavena až do Sobotky a roku 1906 byl zahájen provoz ze Sutoměře až na Starou Paku.

Hraboši (str. 98—99). Tohoto roku (1911) se velice rozmohli polní hraboši, kteří na úrodě a na osení nadělali mnoho škod. Chytali jsme je do takových kulatých pastiček, pak jsme jim spýali do děr fosforové těsto a tím jsme je otravovali. Celá naše námaha nebyla nám však nic platná, hrabošů bylo čím dál tím více... Tento rok (1912) se polní myši velice rozmohly a nadělaly mnoho škody a ozim skoro úplně sežraly. Ačkoliv jsme je všemožně hubili, vyhubiti jsme je nemohli. ... Roku 1913 začátkem měsíce února tehdy krásná sanice povolila a rázem sníl sešel, myším nateklo do děr a pak zamrzlo a celý únor na holo mrzlo a všechny myši to zničilo.

Ovocný sad (str. 104). Roku 1917 byl na popud pana starosty Františka Havlíka vysázen na návsi, kde dříve lípy stávaly, obecní ovocný sad. Pan starosta daroval k tomu potřebné štěpy, které sám vlastní rukou vypěstoval. U svaté Trojice na každé straně byla zasazena lípa na památku padlých vojáků, a to na straně k číslu 13 na památku Jana Ječného vsadil Josef Brixí z č. 7, na straně polední na památku Jana Šouty vsadil František Havlík starosta... Občané zdejší z každého čísla jeden štěp zasadili...

Válečné pivo, tabák (str. 110). Bylo to pivo — vlastně to nebylo pivo, to se tomu jen tak říkalo, poněvadž opravdového piva nebylo. Z čeho se takové pivo vařilo? Z peřavky, ze řízků cukrovských, ze sušené řepy atd. A podle toho také to pivo vypadalo. Mělo mít 4 stupně alko-
holu. Samosebou se rozumí, že ani takovým pivem by se člověk neopil, ale ono ani ty 4 stupně nemělo... Jelikož bylo pivo špatné a ještě ani takové nebylo k dostání, lidé si začli vařit pivo doma. Někdo uvařil dosti slušné pivo, více bylo ale těch, kteří uvařili všelijakou kapalici, že to nebylo k pivu ani podobné. Potom ale finanční orgány začli vaření piva stíhat, lidé zaplatili trochu pokut a pivo se přestalo podomácku vařit. To samé bylo i s tabákem. Tabák bylo nedostatek, tak lidé si tabák nasili a ty listy prostě usušili a tak kouřili. Nebylo to ovšem ani zdaleka takové jako tabák odborně v továrnách připravený. Zase to začaly finanční orgány stíhat, zase lidé zaplatili trochu pokut a tabák se přestav v zahradkách pěstovat. Mnozí lidé v nedostatku tabáku kouřili všelijaké koření, ba i seno nebo bramborovou nat.

Založení knihovny (str. 120). V únoru tohoto roku (1925) zařídila se ve zdejší obci obecní knihovna. Jelikož nebylo mnoho prostředků ke zřízení knihovny, obeslal starosta Václav Taneček oběžník, ve kterém žádal, aby kdo může, knihovně nějakou knihu daroval. Výsledek byl následující: pan František Macoun č. 1 daroval 1 knihu, Josef Taneček 2 knihy, Ječný František 3 knihy, Jaroslav Brixí č. 7 2 knihy, Havlík Josef 3 knihy, Brixí Jan 2 knihy, Šimůnek Jaroslav 1 knihu, Taneček Václav 2 knihy, Aloisie Konečná 8 knih a pan Vladimír Merhaut, člen Národního divadla v Praze, který každoročně zde trávil svoji letní dovolenou, daroval 5 knih. Celkem bylo darováno 29 knih. Pan František Macoun č. 1 dal příjemného (při přijetí za souseda obce) 100 Kč, pan Josef Macoun č. 9 dal příjemného 50 Kč, kteréžto obnosy jindy byly určeny k propití, tentokrát bylo usneseno zakoupiti za ně knihy. Obec je povinna každoročně přispívat na knihovnu nejméně 60 korunami a tak hned prvním rokem obsahovala knihovna přes 40 knih. Prvním knihovníkem byla zvolena sl. Aloisie Konečná z č. 20.

Vichřice (str. 123). Bylo to z 11. srpna na 12. srpen (1925). Asi o půlnoci byli jsme vyburcováni strašnou bouří provázenou ohromnou větrnou smrští s krupobitím a velkým lijavcem. Vichr byl tak hrozný, že v našem obecním lese to vyvrátilo, rozkroutilo a zpřelámalo 80 silných lesních stromů. Mezi nimi měl jeden na pařeze v průměru 55 cm a ve výši jednoho metru od země byl vichrem jako sirka zlomen. Nedovedeme ani vypočísti, jaká to musila být síla, když takový silný strom to jako sirku přelomilo. Jinde bylo však ještě mnohem hůře. Na Kosti to strhalo střechy ze stavení. Drahý den nemohl ani autobus z Hradiště do Sobotky jeti, poněvadž u Šlejferny skoro všechny topoly ležely přes silnici od vichru vyvrácené.

Povodeň (str. 127—128). Dne 5. června však o 5. hodině ranní (1926) začalo pršet a stále více a více, až z toho

povstala průtrž mračen a z toho povodeň, jaké v naší klidné více nejstarší pamětníci nepamatují. V č. 17 pan Oplt musil vyvésti dobytek z chléva a prasata z chlévku. Most u č. 17 nemohl pojmuti tu spoustu vody, takže šla přes hráz a rovnou Opltovi na dvorek do chléva, do stodůlky. Na dvorku byla voda zároveň s prahem do světnice. Voda, která šla z Dubec, nemohouc se vejít do svodnice pod Šimůnkovým polem, vyliila se na pole Havlíka Františka č. 10 a v šířce aspoň 10 metrů tekla přes pole, podobajíc se řece. Na obci u vodopádu takový prostorný most nestačil, voda šla po celé šířce přes hráz. Do lomu cesta strhána a dole v lomě se celým údolím řítila voda jako dravice a po původní cestě nezůstalo ani památky. Hůře to ještě bylo na potocích větších. Na pile v Oboře protržena hráz, prkna, klády a celá zásoba, vše voda odnesla bůh ví kam. U Dolního Bousova též jeden rybník se protrhl a silnice mezi Bousovem a bousovským hřbitovem v šířce 17 metrů prorvána do hloubky 7 metrů. Za hřbitovem dolnobousovským most na trati k Mladé Boleslavi rovněž stržen a provoz přerušen. Podosecká luka celá byla pod vodou, rovněž od Obory ku Střehomí, ku Šlejferně a dále k Bousovu celá luka byla zaplavena a tráva na nich zamazána a na mnohých místech úplně zničena. Nejvíce byla poškozena v Plakánku. Tam nebylo po trávě ani památky, jen samé bláto a spousty nanesených kamenů a písku.

Zavedení elektřiny (str. 140—144). 9. února 1928 na večer byla zde v hostinci konána přednáška panem učitelem Brixím z Libošovic o elektrizaci obce a po přednášce usneseno zřídit „Družstvo pro rozvod elektrické energie ve Vesci“ a tohoto večera jsme podepsali závazné přihlášky k tomuto družstvu se zápisným 50 Kč pro každého člena a 5 Kč členský příspěvek. Požadány Družstevní podniky v Dražicích o definitivní rozpočet. Z tohoto rozpočtu vysvitlo, že nás bude polovic transformátoru a sekunderní síť mimo přípojek stát 48.000 Kč... Dne 2. dubna se začal stavěti transformátor na mém pozemku mezi Vescí a Nepřívěcí, kterýžto pozemek jsem Družstvu přenechal i se škodou okolo budovy způsobenou za 234 Kč. Stavbu prováděl stavitel Pokorný z Mnichova Hradiště... Dne 10. dubna začaly Družstevní podniky dražické stavěti sekunderní síť po obci a dne 5. května byla síť téměř hotova i s přípojkami... Dne 19. května ve 4 hodiny 9 minut odpoledne připojovaly dražické podniky naši obec na elektrickou síť. Transformátor pro naši obec zapínal pan starosta Jaroslav Brixí, pro Nepřívěc Josef Taneček, rolník z Nepřívěce. Po zapnutí proudu byla pořádána večere a večer pořádán přátelský večerek. Všichni montéři z Dražic, kteří zde na síti pracovali, s panem vrchním účetním Myslivečkem, inženýrem Skřivánkem, vrchním montérem Řehákem, Ložkem a Štechem se večírku zúčastnili. Dále zúčastnil se majitel koncese instaléřské pan ing. Macoun a jeho zástupce Čeněk Pekař a jejich montéři, kteří zde domácí instalaci prováděli, pan Jančík a Poživil. Družstvo nechalo na slavnost tuto zabít prasátko a dalo půl hektolitr plzeňského piva. Pan Pekař dal rovněž půl hektolitr plzeňského. Když se vypilo plzeňské, vyčepován ještě hektolitr kosteckého. K slavnosti té byli pozváni též všichni sousedé, kteří se

Vladimír Merhaut: Suširna ve Vesci u č. 3.
Foto z roku 1924

téměř všichni zúčastnili a bez rozdílu byli všichni pochoštěni jak pečinkou, tak pivem. K úhradě této slavnosti každý člen Družstva dal 2 Kč na podíl. Naše domácí kapela nám při tom hrála a vše se velice rozveselilo a při ranním svítání jsme konečně tento slavnostní večírek ukončili.

Veliké mrazy [str. 148]. Tento rok (1929) nastal studeným počasím. Celý leden bez oblevy krutě mrzlo. Dne 25. a 26. ledna napadla velká spousta sněhu a mrzlo čím dál tím více až do konce měsíce. Únor nastal pěkným počasím, ale krutě mrzlo. Mrazy dostoupily až 35° C, čehož zde nebylo pamětníka. Mrazy byly takové, že lidem zmrzly brambory ve sklepích. Všechny vodovody ve vsi zamrzly. Země byla přes 1 metr do hloubky promrzlá. Lidé musili od časných hodin ranních topit, dokud neodešli spát. Do rána byly vždy okna zamrzlá, jako když je zamaže. Uhlí v Sobotce nebylo již k dostání, poněvadž pro obrovské spousty sněhu doprava na drahách silně vážla. Vlaky ke kolejnicím přimrzaly. Člověk tu zimu jen tehdy vydržel, když byl abnormálně ustrojen. Bez rukavic nevydržel nikdo ani 5 minut. Zvěř v polích mnoho pomrzla, a kde se zvěř nepřikrmovala, musila zahynouti. Tyto největší mrazy trvaly do 15. února... Teprve nyní (koncem května) jsme určitě zpozorovali následky letošní kruté zimy na ovocném stromoví a s hrůzou jsme konstatovali, že polovice ovocných stromů jest zmrzlá. Obecní sad byl skoro celý zmrzlý a celkem u celé obce zmrzlo 1500 stromů... Dne 23. listopadu prodávala naše obec v dražbě suché ovocné stromy.

Vladimír Merhaut (str. 293). Zde v č. 20 každoročně dlel na prázdninách člen činohry Národního divadla pan Vladimír Merhaut, který měl za ženu Jaroslavu Konečnou z tohoto čísla. Poslední čas již byl ve výslužbě a každoročně přijel na letní pobyt do Vesce. Byl to člověk velice vzdělaný a všumělec. Jeho nejmilejším zaměstnáním bylo fotografování. Pro zdejší pamětní knihu nám vyfotografoval všechny stavení ve Vesci. Když jsme letošního roku 1936 stavěli zvoníčku pro nový zvonek, přihlížel práci té a stále fotografoval. Tehdy také, když jsme poprvé zvonili novým zvonkem, vyslovil otázku, komu asi poprvé zvoneček zazvoní umíráčkem. Nenadál se, že to bude zrovna jemu... Při kýchnutí ranila jej mrtvice dne 14. srpna 1936 v nočních hodinách. Dne 15. srpna byla jemu odzvoněna novým zvonkem hodinka. Dne 19. srpna 1936 byl zpopelněn v Praze...

Severní záře (str. 332). Dne 25. ledna 1938 o 9. hodině večerní objevila se na severozápadní obloze rudá záře, která sahala vysoko na oblohu. V prvních okamžicích jsme mysleli, že to je požár. Skrze záři prorážely takové světlejší pruhy, o kterých jsme soudili, že jsou od reflektoru. Nebylo to však od reflektoru, bylo to přirozené. Záře kolem 10. hodiny večerní ustala a pak se zase objevila kolem půl 12. hodiny noční a byla nejsilnější. Rádio hlásilo, že to byla severní záře. Astronomové hlásili, že to bylo následkem zvýšené činnosti sluneční, jakýchsi výbuchů slunečních. Mnozí lidé v tom viděli zlé znamení, které znamená válku nebo podobnou metlu na lidstvo. Také se to skutečně vyjevilo. Dne 12. března 1938 zabralo

Vladimír Merhaut: Dům č. 1 ve Vesci. Foto z roku 1924

Německo Rakousko, to byl první otřes. Dne 21. května pokoušelo se Německo přepadnouti Československo. To byl druhý otřes. Bylo to však včas zpozorováno a naše vojsko bylo včas na místě.

II. svazek (zápisy Josefa Macouna)

Televize [str. 7]. Vladimír Voborník č. 9 si pořídil (r. 1958) nový televizor. Je to první televizor v naší obci. Za dva měsíce si pořídil televizor Jaroslav Kratochvíl č. 2. Tyto přijímače budí pozornost celé obce a se zájmem chodí sledovat jejich vysílání.

Narození (str. 65). (R. 1961) nebylo třeba zaznamenat žádný případ narození. To je již sedmý rok, kdy se nenarodilo v obci žádné dítě.

Zrušené stavby (str. 108). Z jara letošního roku 1964 provedla stavební skupina JZD Libošovice rozbourání kolny a chlévku pro vepře v č. 1. Na podzim téhož roku provedli rozbourání domovního stavení čp. 8 následkem sešlosti. Stavení toto bylo postaveno koncem 17. století a mělo památnou lomenici, které se obdivovala celá řada výletníků obcí procházejících. Dřevo z těchto bouráček použilo JZD na vaření brambor pro prasata. Roku 1956 byla rozbourána sušárna v čp. 7 zaměstnancem státního statku Sementin Rágulíkem (Slovákem), dřevo použil pro vlastní spotřebu. Roku 1963 majitelka Tanečková Marie č. 3 zbourala také sušárnu na švestky. Tyto sušárny v době dřívější byly obývány. Tím zmizely sušárny v obci.

O kulturním životě v naší obci (str. 118—120). Do roku 1945 byl velice rušný a čilý život na naší vesnici, nu, není divu, takových 30 mladých lidí něco dokázalo. Byly to příjemné jarní a letní večery, kdy na návsi scházela se mládež, někdy i dospělí k radostným besedám, zpívalo se, muzika vyhrávala. Ta byla složena z místních hudebníků, byla čtyř až pětičlenná, ani buben nechyběl. I z chlévů, kde služky obsluhovaly dobytek, bylo slyšet samý zpěv, jedna první hlas, druhá druhý hlas, nu, když byly dobře sladěny, daly se příjemně poslouchat. Možná, že i ty krásy víc dojily. Při dobrovolném hasičském sboru byl založen ochotnický spolek, který sehrál do roka několik divadelních představení, kuplet, promítání filmů atd. Svou dobrou kvalitou svých vystoupení těšil se dobrou účastí místních občanů a z obcí sousedních.

Velice dobře se mládež společně se staršími občany o úpravu a čistotu návse starali, takže v soutěži obcí byla získána dvakrát první cena s diplomem.

Po roce 1948 následkem třídních bojů a odchodem mladých lidí do pohraničí společenský a kulturní život upadá. Tu a tam oživuje ještě prostranství návse hra dětí míčem, v zimě bruslení na rybníku, pak posledního dubna pálení čarodějnic. Ztichla naše návse v jarní a letní podvečer, utichl zpěv z chlévů, nu, není divu, v kravíně obsluhují dojnice skoro samé babičky a ty mají již odzpíváno, ty spíše počítají, mnoho-li mléka nadojí a co si vydělají.

S kulturním a osvětovým životem jsme zapojení na ústřední obec Libošovice, kde si v kulturní a osvětové práci velice dobře vedou. Bohužel, že jejich kulturní podniky jsou z naší obce málo navštěvovány pro špatné komunikační spojení...

Památné budovy (str. 124). V naší obci máme hodně starobylých budov chráněných památkovým úřadem. Bohužel, že tyto budovy a jejich prostranství jsou špatně udržovány, hlavně budovy, které užívá JZD, nejsou udržovány. Z budovy čp. 1 si družstvo zřídilo prasečí kuchyň, která tuto budovu úplně demoluje a nepěkný dojem působí rozvrácené ploty. Nepěkný dojem to činí na turisty obcí procházející, kteří velmi často pronesou poznámku: „Tady to vypadá jako v pohraničí.“ (1965).

Sběr papíru (str. 138). Škola sobotecká, kam jsou děti naší obce povinny docházku, si dobře vede ve sběru papíru a jiných odpadků. Děti nám důkladně vyčistily naše pudy, kde se skladovalo několik desetiletí různé knihy, kalendáře, a tím zmizely i rodinné kroniky, které byly zapisovány do těchto kalendářů a zachycovaly život rodiny i události v obci a blízkého okolí. (1966).

Pohřbívání (str. 167). Poslední dobou se dosti upouští od pohřbívání tradičního na naše hřbitovy do rodinných hrobů a hrobek. Zavádí se zpopelnění tělesných pozůstatků. Z naší obce byl první občan Fr. Havlík č. 10 zpopelněn v semilském krematoriu v roce 1967.

Ptačtvo (str. 174). Při pozorování přírody (r. 1969) se setkáváme s tím, že nám stále ubývá zpěvné ptačtvo následkem ničení křovin při zcelování pozemků JZD. Tyto křoviny poskytovaly ptačtvu úkryt před dravci. Dostí se mnozí kosi a objevují se hrdličky. Stav zvěře je dosti dobrý, koroptví je stále málo...

VÁCLAV ŠOLC VE VIOLE

Ke stému výročí smrti básníka Václava Šolce uvedlo pražské recitační studio Kruh 15. prosince 1971 v Praze ve Viole pásmo z jeho veršů, nazvané „Písničkář“. Pásmo sestavila a režii měla Eva Seemannová. Přistupovala k Šolcovi velice citlivě a podařilo se jí vytvořit průřez tvorbu, který básníka nejen reprezentoval, ale ukázal i trvalou živost jeho poezie. Zláště milostná lyrika má pro současného posluchače veliké kouzlo. Celý pořad byl formálně uzavřený se zřejmou vnitřní dynamikou, která udržovala posluchače v napětí a vylučovala „hluchá místa“.

Recitační studio Kruh patří k našim předním amatérským souborům a potvrdilo to i ve Viole. Svěřenci Evy Seemanové vynikají především perfektní technikou, která dosahuje téměř profesionální úrovně. Po stránce inter-

pretační se mně zdála silnější druhá polovina, kde režisérka nechala pestřeji a funkčněji rozehrát sóla na úkor sboru. Jako by se ukázalo, že komornější a intimnější přednes, v němž má sbor jen podobu kulisy k dokreslení nálady, je adekvátnější duchu Šolcovy tvorby. Výsledný dojem by ještě výrazněji podtrhl osobitější projev některých recitátorů.

Ale tyto maličkosti nemohly narušit atmosféru krásného večera, v němž Kruh odvedl vše, co je v jeho silách. Dokázal hodně. A navíc „Písničkář“ v pražské Viole opět podtrhl, že Šolcův význam a jeho literární odkaz daleko přesahuje lokální hranice.

Reprisa pořadu byla 19. ledna ve Viole a 19. února bude v Benešově u Prahy. Vladimír Šůva

V Markvarticích budou archeologové pokračovat

Již po dvě sezóny, v letech 1969 a 1970, prováděl Jiří Waldhauser ze Severočeského muzea v Liberci výzkum v Markvarticích. Lokalita je patrná každému, kdo se vydá od Markvartic k Hřmenínu. Její nejstarší zobrazení máme již na mapě z roku 1750. Z místa je krásný rozhled po kraji. To byl jeden z požadavků pravěkých stavitelů.

V odborné literatuře je tento objekt nazýván „čtyřúhelníkové valy“.

Při průzkumu byly zjištěny tři strany v celé své délce. Čtvrtá strana objektu je však poničena orbou, patrná je pouze terénní vlna. Jakýsi archeolog-amatér kopal již dříve na místě, kde se dala předpokládat brána. Sotva však nalezl to, co hledal, navíc místo poškodil natolik, že archeologové nemohli již nic zjistit ani zachránit.

Výzkum byl prováděn uvnitř i vně valů.

Uvnitř byly odkryty objekty, které Jiří Waldhauser určuje jako kúlové jamky — na kúly v nich zasazené byly zavěšované oběti. Dále pec, do níž bylo vhozeno obilí, proso zbavené pluch. A konečně jamky, jáma esovitého tvaru atd. Další plošný výzkum odhalí jistě další objekty.

Vně valů bylo při sběru získáno množství keramiky. Zachycena byla též chata. Z ní pocházejí zajímavé nálezy: bílá omítka, brousky, železný nůž s kroužkem na zavěšení, zlomek černobílého korálku a skleněná vložka do prstenu. Mimo to hodně zlomků keramiky. Tento materiál a předměty z podobné chaty, objevené i uvnitř areálu, pomohli k datování čtyřúhelníkových valů do poloviny I. století před naším letopočtem.

Na výzkum se sjeli studenti z Liberce a Jablonce nad Nisou. Tam je totiž mohl získat J. Waldhauser. Bydlelo se pod stany hned vedle valů. K dispozici nám byl dán starý autobusový vlek, který se stal kanceláří, skladištěm materiálu i společenskou místností. Nedaleko od výzkumu byl rybník, dobré třešně a dvacet minut cesty do vesnice i hospůdka. Takže nic nechybělo.

A bylo dobré i to, že místní JZD ochotně dovolilo kopat okolo i uvnitř objektu. Chtěla bych vedení družstva poděkovat.

A tak se jen možno těšit na letošní sezónu, která snad bude stejně úspěšná jako předcházející. Eva Hůlková

Z MINULOSTI SOBOTKY VE STŘEDOVĚKU

Prom. hist. Vladimír Ruda

Kdo studuje středověké období malých měst, jako je Sobotka, často naráží na nedostatek pramenů. Proto je důležité vytěžit z každého dokumentu co nejvíce. Moderní historická věda, které pomáhají další vědy, jako je archeologie nebo lingvistika, často přinese různá překvapení. Někdy vyvrátí zprávy o minulosti tím, že je prohlásí za nepravé, jindy zase archeologové svým výzkumem ukáží, že je zrnko pravdy na některé pověsti, která se vyprávěla z pokolení na pokolení po celá staletí. Až do roku 1968 se věřilo, že první zpráva o Sobotce pochází z roku 1287, ale článek doc. dr. Duškové ukázal, že je bohužel nepravá. Musíme se smířit s tím, že nejstarší zmínka o Sobotce pochází z let 1318—1322, kdežto jiné zprávy nám dokládají jména několika vesnic a potoků na Sobotce již ve druhé polovině 13. století.¹⁾

Od poloviny 14. století se již setkáváme v dokumentech častěji se jmény obcí, ve kterých byly kostely nebo sídla šlechticů, kteří působili jako svědkové při některém právním aktu či dosazovali faráře ke kostelům na svém panství. Změny v obsazení far a kaplí byly prováděny se souhlasem církevních hodnostářů — pražského biskupa a později arcibiskupa. Protože doba nábožného císaře Karla IV. byla velmi bohatá na zakládání nových církevních obrocí — klášterů, far, kaplí, oltářů atd., byly v této době založeny úřední knihy, do kterých se zapisovaly udělené souhlasy ke změnám v obsazení far a kaplí. To jsou tzv. knihy konfirmační, ve kterých najdeme dne 20. března 1357 jméno prvního soboteckého faráře Jana, který vyměnil své obročí s farářem Janem z Hlavna.²⁾

Kdy byla sobotecká fara založena, není známo. Pouze víme, že roku 1352 platil sobotecký kněz do Říma 18 grošů papežského desátku.³⁾ Je pravděpodobné, že sobotecký kněz byl kaplanem v kapli, která stávala v obvodu tvrže pánů z Vartenberka v Sobotce a byla zasvěcena P. Marii. Protože Sobotka v první polovině 14. století byla velmi malá, dá se předpokládat, že kaple P. Marie sloužila zároveň jako farní kostel. Kaplan bydlel asi na tvrzi, s pány se stravoval a vyřizoval jim jako jeden z mála gramotných lidí jejich úřední i soukromou korespondenci. Když Beneš ze Sobotky založil kolem roku 1340 hrad Kost, přestěhoval

se tam a přenesl s sebou asi také ostatky P. Marie do hradní kaple na Kosti, která jí byla také zasvěcena. Kostecký kaplan tím zastoupil v písařské funkci soboteckého kaplana, který se stal farářem; bydlel asi v bývalém panském sídle spolu se správcem panského dvora v Sobotce. Protože se zřídka měnilo místo, kde stojí kostel, dá se usuzovat, že vartemburská tvrž stála v okolí dnešního kostela a panský dvůr v prostoru parku okolo budovy městského národního výboru. Dvůr poskytoval slušnou obživu jak správcí, tak faráři a později také učitelé farní školy, která je doložena roku 1382. Do této školy chodili nadaní žáci z širokého okolí většinou s cílem stát se knězem. V letech 1395—1414 bylo v Praze vysvěceno dvacet studentů ze Sobotky na kněze a někteří se vrátili na kostecké panství jako faráři. V roce 1358 se stal soboteckým farářem Jan Mikolášův ze Sobotky, v roce 1360 Petr Benešův z Drštěkryje farářem v Oseku.⁴⁾

O založení farních obrocí na Sobotce nenajdeme v úředních knihách zprávy, to by svědčilo o tom, že fary vznikly před založením knih erekcí roku 1358. Do nich byly zapisovány zbožné nadace šlechty, měšťanů, panovníka i církevních hodnostářů, sloužící k obživě kněží a údržbě kostelních a farních budov. V raném středověku dostávaly církevní instituce při svém založení celá panství nebo dosud řídké osídlená území, která pomáhaly kolonizovat. Nadační listiny se někdy během staletí ztratily a tak si kláštery velmi často pořídily listiny nové — padělané.

Ve XIV. století již bylo neosídlené úrodné půdy velmi málo a zájemců o ni mnoho, takže církev se musela spokojit menšími dary ve formě zemědělské či lesní půdy a tzv. věčných platů, které měli platit poddanští držitelé některých gruntů farářům místo svému pánovi. Farářům také patřil tzv. desátek, tj. desátý díl všeho, co se poddaným urodilo na území patřícím farnosti. Farnosti byly různě rozsáhlé, měly rozsah jednu či více vesnic, a proto byly fary chudé a fary bohaté. Kněží se snažili při různých příležitostech dosáhnout od šlechticů nové nadace i za cenu, že darované důchody platili poddaní z často velmi vzdálených obcí. S podobnou nadací se setkáváme

i na Kostecku v době kolem roku 1400, koncem života Petra z Vartenberka, který žil ve druhé polovině 14. století a zastával na dvoře králů Karla IV. a Václava IV. vysoké funkce. Profesor August Sedláček, který na tuto nadaci upozornil roku 1895 ve svém díle Hrad, zámky a tvrze království českého, našel její text v tzv. rukopise budyšínském č. 32. Tento foliový rukopis je dodnes uložen v Gersdorfské bibliotéce Okresní a městské knihovny v Budyšíně. Obsahuje různé zajímavé zápisy v originálním znění či českém stručném překladu, které neznámý písař v Praze vypsál z nejstarší městské pamětní knihy Starého Města Pražského i jiných pramenů. Podle mínění dr. Jar. Čelakovského vznikl tento rukopis kolem roku 1587 a pravděpodobně byl některým pobělohorským emigrantem odnesen do Lužice, kde se dostal do majetku rodiny pánů Gersdorfů. Archiv města Prahy si z něho dal koncem 19. století opsat dokumenty, týkající se města Prahy.⁵⁾

ODKAZY NA PRAMENY:

1. Dušková Sáša: Nejstarší písemná zpráva o Sobotce. Sborník Sobotka 68, Sobotka 1968, str. 7 a násl.

Ruda Vladimír: Klenice, Sobotka či Klášterský potok? Zpravodaj Šrámkovy Sobotky 1971, č. 10, str. 97.

Emler Josef: Pozůstatky desk zemských. I. Praha 1870, str. 60.

2. Tingl F. A.: Liber primus confirmationum ad beneficia ecclesiastica... Praha 1867, str. 17.

3. Šimák J. V.: Pronikání Němců do Čech... Praha 1938, str. 298.

4. Tingl F. A.: Liber primus confirmationum ad beneficia ecclesiastica... Praha 1867, str. 65, 115.

5. Stadt und Kreis-Bibliothek Bautzen. Gersdorfer Bibliothek, Handschrift Folio Nr. 32. Ředitelství této knihovny a dr. Andělovi z Liberce děkuji za předání mikrosnímků zápisů na fol. 120—121.

Čelakovský Jaromír: Privilegia měst Pražských. Praha 1886, str. 157—160.

Čelakovský Jaromír: Sborník příspěvků k dějinám hl. města Prahy, díl I., seš. 2, Praha 1920, str. 42—44.

Archív hl. města Prahy, sbírka rukopisů č. 993a.
(Pokračování.)

Vyšla první část květeny Mladoboleslavska

● **Dr. Čeněk Novotný: Květena Mladoboleslavska.** — Materiál k floristicko-typeogeografickému průzkumu středního a dolního Pojizeří. Labores musei in Benátky n. Jiz. 7, 1971. Známy mladoboleslavský florista sepsal výsledky své čtyřicetileté botanické činnosti a muzeu v Benátkách n. Jiz. patří dík, že jeho práci vydalo, i když jí bude třeba věnovat celé dva ročníky zavedeného a dobře známého muzejního časopisu (jeho sedmý ročník obsáhl teprve polovinu díla). O kvalitě práce není třeba pochybovat. Ta je zaručena už osobou autora a hodnotou jeho dřívějších příspěvků. „Mladoboleslavsko“ v pojetí dr. Novotného je velmi široký pojem, rajón, kterým se práce zabývá, je dokonce větší, než „střední o dolní Pojizeří“, jak je uvedeno v podtitulu práce a není nikde přesně vymezen. Není proto divu, že v knížce najdeme i řadu údajů z okolí Sobotky. Jsou to ale jen nálezy autora nebo jeho spolupracovníků (v našem případě především Dudkovy). Autoru, který je jinak známý až puntičkářskou znalostí literatury týkající se vlastního území Mladoboleslavska, uniklo tu několik důležitých pramenů. Tak například Slavíkův údaj o plavuni jedlové z Plakánku, nález plavuně zploštělé z Krocny, jedlého kaštanu z Humprechta, ibišku hodinového ze Sobotky aj. Jsou-li citovány na mnohých místech lesy v okolí Kostí nebo jinde Žehrovské lesy, neměla by chybět knotovka Preslova, zvláště je-li knotovka červená uváděna z Prokopského údolí. To všechno jsou ale celkem nepodstatné námitky, týkající se území pro vlastní práci jen okrajového a nemohou nijak snížit vysoký standard Novotného práce, na jejíž druhý díl se nedočkavě těšíme. Podnikavé vedení muzea v Benátkách n. Jiz. znovu ukázalo, že iniciativní jedinec dokáže v provinciálních poměrech uskutečnit zámeř širokého významu. Dr. Karel Samšíňák, CSc.

Jak je uvedeno i v titulu práce, jde o materiál k floristicko-fytogeografickému (v publikaci omylem typogeo-

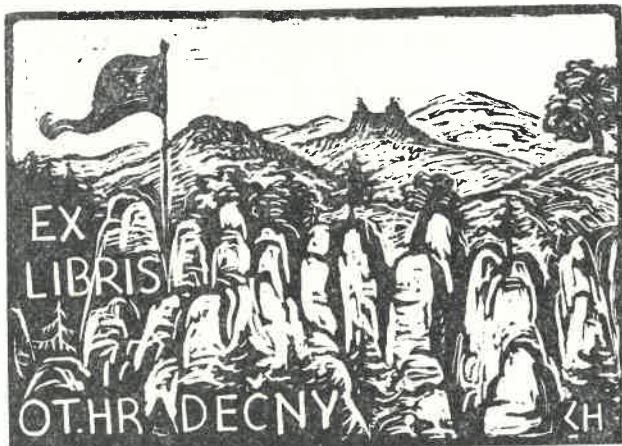
grafickému) průzkumu středního a dolního Pojizeří. Autor se floristickým průzkumem jmenované oblasti zabývá již od r. 1920 a právě vydaná práce je jakýmsi dovršením jeho pilné sběratelské činnosti. Tento seznam lokalit jednotlivých rostlinných druhů navazuje na „Botanické poznámky z Pojizeří. I.“, vydané v Mladé Boleslavi již v r. 1947. Rukopis celé Květeny Mladoboleslavska dokončil dr. Novotný v r. 1967 za podpory Československé botanické společnosti, v jejíž knihovně je také uložen. Shrnuje v ní jednak údaje dosud publikované jinými autory, především však údaje vlastní.

Publikace sice nese název Květena Mladoboleslavska, ale autor v ní uvádí nálezy rostlinných druhů z daleko širší oblasti: od Českodubského, Maloskalského, Rovenského p. Tr. až po ústí Jizery do Labe a Brandýs n. Lab., u některých druhů uvádí dokonce ještě lokality z Kozákova, z území mezi Starými Splavíky a Jestřebím nebo dokonce od Jenštejna mezi Brandýsem n. Lab. a Prahou.

Čtenáře Zpravodaje Šrámkovy Sobotky budou jistě zajímat údaje ze Sobotky. Není jich sice mnoho, ale i takové se ve jmenované práci najdou. Z okolí hradu Kostí jsou uvedeny např. přeslička lesní a černýš hajní, mezi hradem Kostí a Libošovicemi hulevník stažený, knotovka červená, smolníčka obecná a růže galská, mezi Libošovicemi a Pleskoty krabice chlupatá, z okolí Malechovic pryskyřník plamének, lakušník vodní a tolije bahenní, z údolí Žehrovky např. plavuň vidlačka, přeslička nejvyšší, žebrovice různolistá, úpolín evropský, rdesno hadí kořen, víkev lesní, prvosenka vyšší, šalvěj luční a všivec bahenní a jako vysazená na návsi v Oseku u Sobotky katalpa trubačovitá. Mnohem více nálezů pochází však z okolí Srbska, Branžeže, Nové Vsi, Dřhln, Kněžmostu, Mužského, Žehrovských lesů, Příhráz, Vyskře, Krčovic či Trosek. Od některých hojných až obecných druhů, které rostou ve studovaném území na stovkách nalezišť, uvádí autor sice třeba jen 2—4 konkrétní lokality, avšak i to je cennější ve srovnání s některými podobnými pracemi z jiných krajů, které v takovém případě uvádějí jen údaj o obecném rozšíření.

Škoda, že literární údaje byly excerpovány jen značně neúplně; chybějí údaje z mnoha prací, zabývajících se květenou sledované oblasti, a to nejen prací posledního desetiletí, ale i z období Čelakovského, případně i starších. Text je psán velmi pečlivě, přesto došlo k několika překlepům, hlavně ve vědeckých názvech rostlin (např. Athyrium, Ginkyo, Liriodendron, Eranthis, Rubus fruticosus agg., Alchemilla subcrenata).

Dr. Č. Novotný, který v letošním roce oslaví sedmdesáté životní jubileum, se stále věnuje floristice, která byla jeho koníčkem již od mládí a po celou dobu působení jako učitele a později ředitele a školního inspektora v Mladé Boleslavi. Jak jsem se již úvodem zmínil, sbíral velmi pilně a horlivě, a tak jak jej znám osobně, se vši svědomitostí se zhostil svého vytčeného cíle. Doufejme, že úspěšně bude vytištěna i druhá část, ohlášená na r. 1972 [celá práce bude mít přes 300 stran]. Pro objevování dalších nalezišť rostlinných druhů v Pojizeří přeji autorovi Květeny Mladoboleslavska hodně zdraví a tvůrčích sil. Dr. Bohumil Slavík, CSc.

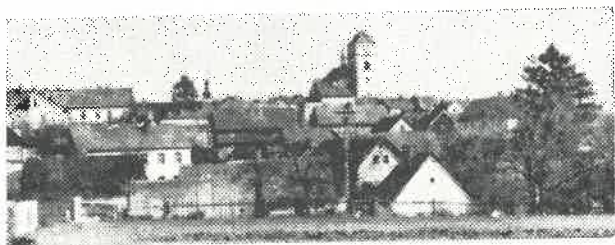
Exlibris Otakara Hradečného od Arnošta Chlebečka

LITERÁRNÍ ZE SOBOTECKA

- Ve vánočním čísle Tvorby z 22. 12. 1971 najdeme celostránkovou reportáž Terezie Habigerové „Dvojitý tón“, v níž autorka líčí své zážitky z cesty podzimní Sobotkou a po místech Šrámkem milovaných. Zvláštní pozornost věnuje autorka kulturní sobotecké tradici od konce 19. století, Šrámkovým Sobotkám, zastavuje se v Šrámkově domě a oceňuje práci Recitačního studia Šrámkova domu. Článek je cenný tím, že je založen na objektivních pozorováních a není zatížen obvyklou sentimentalitou. Reportáž oživují dvě fotografie P. Bureše se soboteckými motivy.
- Vánoční číslo Tribuny z 22. 12. 1971 přináší na str. 10 a 11 dvě básně Fráni Šrámka (Kozonoh pod sněhem a Podivný večer) a závěr románu Stříbrný vítr s ilustrací B. Straky. Vánoční číslo Učitelských novin z 23. 12. je uvedeno Šrámkovou básní Prosinec stejně jako vánoční čísla Lidové demokracie, Svobody a Zemědělských novin z 24. 12. a Vlasty č. 50.
- O vystoupení RSŠD na Wolkrově Prostějově píše Amaterská scéna č. 10/71, o vánočním programu RSŠD Pochoď 8. XII.
- Podmínky Literární soutěže Šrámkovy Sobotky 1972 otiskují Pochodeň 9. XII., Práce 13. XII. a Předvoj 10. XII.
- O přípravě Šrámkova Písku 1972 informuje Mladá fronta 7. XII.
- Recenzi článků o pomístních jménech otiskovaných ve ZŠS od září 1970 do května 1971 najdeme ve Zpravodaji místopisné komise ČSAV č. 3—4/71.
- Chystanou opravu Šrámkova rodného domu zaznamenávají Pochodeň 6. XII. a Zemědělské noviny 3. XII.; ty píší i o opravě Humprechtu, stejně jako Práce 1. XI.
- O Šolcově domě v Sobotce se dočteme v Zemědělských novinách 23. XI.
- Večerní Praha 17. XII. přináší zajímavý vzpomínkový článek o uvádění Jeřábka Služebníka svého pána pro dělníky v Národním divadle.
- Balbínův pobyt na Jičínsku připomíná Pochodeň 18. XII.
- O předcích J. B. Foersterů v Nehvizdech píše J. Junek ve Zpravodaji středočeské vlastivědy a kronikářství č. 4/1970.
- O Zuzaně Černínové z Harasova je článek v Naší rodině č. 43/71.
- Výročí úmrtí malíře Františka Kavána jsou věnovány články v Rozvoji 8. XII., v Pochodni 11. XII., v Lidové demokracii 16. XII. a v Předvoji 17. XII.
- O vánocích minulosti píše dr. Karel Herčík v Životě Budovcovy župy č. 12/71 a Josef Drázký v Průboji 24. XII.
- Úmrtí prof. Jar. Mencla zaznamenává Svobodné slovo 21. XII.
- Odborný článek publikuje MVDr. Otakar Kaprál v časopise Veterinářství č. 10/71.
- O Libuni píše dr. Fr. Vávra v Předvoji 24. XII.
- Článek o filmovém archivu na Kostí najdeme v Mladé frontě 18. XII., další zajímavosti z Kostí ve Svobodném slově 21. XII. a o Nebákové v Životě Budovcovy župy č. 12/71.
- O koloběžkovém výletě reprezentačního družstva lyžařek na Kost a Trosky píše Svoboda 3. XI., o plánech novopackých turistů Předvoj 3. XII.
- O volbách informoval Předvoj 26. XI. (kandidátka do MěstNV Sobotka), 3. XII. (výsledky, foto L. Jirků) a 17. XII. (ustavující schůze ONV, foto J. Vošvrdy). Zajímavé rozhovory o povolebních plánech otiskly Předvoj 26. XI. a Mladý svět č. 48 (s předsedou MěstNV Jičín Ladislavem Korbelem), Svět socialismu č. 46/71 (s poslancem MěstNV Sobotka Františkem Vasekněchtem) a Rudé právo 11. XII. (s tajemníkem MNV Ogenknechtem).
- Domousnický zpravodaj č. 35 ze 17. XII. informuje o složení MNV, přináší zajímavosti o sčítání lidu 1970 a o současném životě obce a v pokračování soupisu pomístních jmen píše V. Petrášek o Chmelnicích, chmelářství a pivovarnictví na Domousnicku.

- Rovenský zpravodaj č. 7/71 hodnotí sjezd rodáků a uveřejňuje volební program.
- Také Bousovák č. 11 a 12 je zaměřen na volby, dále přináší články J. Kozáka, zprávy ze současnosti a zajímavosti o archeologickém průzkumu u Markvartic.
- Nekrolog prof. Josefa Borovičky, předního českého historika a archiváře, který zemřel 23. dubna 1971 ve věku 86 let, napsal Josef Hanzal do Archivního časopisu č. 2/1971. Rodové kořeny prof. Borovičky byly na Sobotecku ve Spáencích.
- V VI. ročníku sborníku Památníku národního písemnictví v Praze Literární archiv (Praha 1971) otiskují Marie Řepková a Rudolf Havel stať **Zápisky Karla Havlíčka z let 1842—44**. V oddíle Memoárové zápisky jsou publikovány Havlíčkovy zápisky z výletu Boleslavskem a Turnovskem r. 1842. Heslovitě si zaznamenal návštěvu Hrubé Skály a Trosek a zdá se, že prošel i Soboteckem, neboť v záznamech je věta: „Samšinským v Čechách, na silnici jičínské u Sobotky, smějí se, že snědli valacha za oltářem.“
- V 3. svazku B řady sborníku Vlast, který vydalo roztocké muzeum r. 1971, najdeme obsáhlý článek Josefa Černého o bakovském kantoru a hudebníku Jiřím Ignáci Linkovi. Nechybí údaj, že se hudbě učil také v Sobotce u kantora Svobody.
- V časopise Výběr č. 3/71 píše univ. prof. dr. Bohumil Ryba o nesmírném bohatství pražské Strahovské knihovny, jejíž soupis rukopisů postupně vychází. Zvláště se zmiňuje o knihách návštěvníků, v nichž jsou podpisy mnohých našich velikanů. Kromě jiného zaznamenává návštěvu Františka Vetešníka, tehdy kaplana mčelského (z r. 1814), který v zápise děkoval za výklad bibliotekáři Bohumíru Janu Dlabáčovi.
- Román Fráni Šrámka Tělo právě vyšel již v 9. vydání v nakladatelství Československý spisovatel v edici Slunovrat. Kniha vyšla v typografické úpravě Oldřicha Hlavsy s kresbami Cyrila Boudy a s úvodním medailónkem, který o autorovi a jeho díle napsal prof. František Burianek. Vyšlo 32 000 výtisků, svazek má 308 stran a stojí 22 Kčs.
- Radko Pytlík: **Toulavé house** (MF, Praha 1971, 392 str.). V této životopisné práci o Jaroslavu Haškovi je na několika místech vzpomínáno i vlivu a významu Šrámkova, nechybí několik odstavců o „dolnobousovské“ epizodě Švejkově a především nás bude zajímat zjištění, že v roce 1908, když rodiče Jarmily Mayerové odvezli jeho dívku do Libáně, žádal Hašek o místo městského tajemníka v Sobotce. V některém z příštích čísel uveřejníme podrobnosti.
- Eduard Bass: **Postavy a siluety** (Symposium Praha 1971, str. 195). V drobné brožurce je přetištěno několik Bassových bystrých portrétů osobností české i světové kultury. Se Šrámkovým jménem se setkáme v medailoncích R. Těsnohlídka a V. H. Brunnera.
- Odstavec o bratřích Martinovi a Josefovi Jelíncích otiskl ve své knize **Umění baroku v Čechách**, která nyní vyšla po německém, anglickém a francouzském vydání i česky, Oldřich J. Blažíček. Škoda jen, že mu zůstala neznáma novější literatura o těchto významných barokních sochařích našeho kraje.
- Známou fotografii A. Rodina sedícího se soboteckým rodákem J. V. Novákem mezi českými výtvarníky, o níž jsme referovali i ve ZŠS (1968, str. 60), otiskuje Jiří Mucha v knize **Kankán se svatozáří**.
- V knize **Výtvarníci labužníci** píše o svých kulinaristických sklonech akad. malíř Jar. Šámal z Bosně. Článek doprovází kresbou Trosek.
- Eugen Vasiliak: **Nad hradu a zámky**. Tuto krásnou knihu vydalo nakladatelství Olympia za 90 Kčs a najdeme v ní 128 barevných leteckých snímků našich nejznámějších hradů a zámků. Z našeho okolí tu jsou Humprecht, Kost, Trosky, Hrubá Skála, Hrubý Rohozec a Sychrov.
- V krásné vypravené knize **Aloise Míky Československé dějiny v obrazech** najdeme kromě jiného i portrét Fráni Šrámka od Maxe Švabinského a celostránkovou barevnou reprodukci Špálova Zátíší s ovocem.
- Jaroslav Podobský: **Dějiny Rovenska pod Troskami**. Ke svému 600. jubileu vydali Rovenští I. díl dějin svého města, které zpracoval zesnulý učitel Jaroslav Podobský. Dílo vyšlo s četnými fotografiemi a doslovem dr. Josefa Kočího, kde jsou shrnuty klad i nedostatky Podobského práce a ukázány další možnosti pro studium dějin městečka.
- Na rozsáhlém **Klíči zvířeny ČSSR**, jehož IV. svazek právě vyšel v nakladatelství Academia, spolupracoval i RNDr. Karel Samšíňák, CSc.
- Hezkou brožuru s mnoha fotografiemi k dvaceti letům trvání závodu vydal r. 1971 **LIAZ Mnichovo Hradiště**.

Sobotecká všehochuť

• **Československý rozhlas** vysílal na 3. programu 16. prosince 1971 povídku Fráni Šrámka Křehké štěstí. — Televize uvedla 14. ledna 1972 na 2. programu jeho povídku Popel a 16. ledna rovněž na 2. programu povídku Lidské srdce.

• **P. F. 1972** se Šrámkovou básní Prosinec rozesílal svým přátelům Jan Turek a Rudolf Hlava ze Semil. Hezkou novoročenku se soboteckým motivem poslal i MUDr. Alois Kafka ze Sobotky a Josef Volf z Prahy. Plastický odlietek rytíře z dveří kůru soboteckého kostela poslal jako P. F. 1972 Radko Bílek z Vlašimi.

• **Supraphon vydal** pro jednotu bratrskou gramofonovou desku Hvězdy té tiché noci s podtitulkem Vánoce v slovu a písni. Obsahuje dva sbory Václava Háika, sbor J. B. Foerstra, lidové koledy atd. Václav Hálek je též autorem hudební úpravy písni a improvizuje na varhany; recituje Jiří Pačour.

• **Krásný zážitek** připravila více než 60 posluchačům pražská skupina ARS CAMERALIS (Zuzana Matoušková, Lukáš Matoušek a Josef Skalák), která uskutečnila 1. ledna 1972 v sále spořitelny Novoroční koncert. Slyšeli jsme staré české vánoční skladby ze 14.—16. století včetně písni husitských a bratrských a árie J. S. Bacha a J. J. Ryby. Umělci hráli na staré hudební nástroje — zobcové flétny, kamzíci a křivý roh, šalmaje, střmen a zvonkovou hru. Škoda, že nebyla větší návštěva.

• **V Nové Pace** se konala 8. ledna 1972 v Podkrkonošském muzeu vernisáž výstavy, která je průřezem životního díla malíře Cyrila Boudy. Promluvil spisovatel Adolf Branald; Cyril Bouda přijal diplom čestného občanství města. Na výstavě, která je věnována nedávným Mistrovým sedmdesátinám (nar. 14. XI. 1901), jsou soustředěny hlavně motivy z Podkrkonoší a Českého ráje, najdeme zde i cyklus 12 litografií z Českého ráje z r. 1950 a nedávno vyšlé Šrámkovo Tělo, které Cyril Bouda ilustroval. Výstava, která je instalována v krásných prostorách známé Klenotnice, slouží pracovníkům muzea ke cti. Potrvá do konce února.

• **Vlastivědný kroužek v Bakově n. Jiz.** pořádá až do konce března výstavu děl lidového řezbáře Antonína Paříka, jehož loupežníci a další pajduláci jsou již světoznámí.

• **Při našem pátrání po nositelích příjmení Sobotka** se nám ozval až z Budapešti dr. Tibor Szobotka, docent katedry západních literatur budapeštské university. Jeho dědeček pocházel z Prahy a do Budapešti se dostal přes Vídeň koncem minulého století. Dr. Tibor Szobotka je autorem svazku esejí věnovaných zvláště Thomasu Mannovi a Franzu Kafkovi, dále vydal román, sbírku povídek, malou monografii o Shelley a knihu, ve které hledá vztah mezi literaturou a čtenářem.

• **Osecký rodák Václav Barcal**, bývalý úspěšný mělnický veslař, se zúčastňuje každoročně populárního lesního běhu Velké kunratické. V roce 1971 startoval popětadvacáté za sebou a umístil se ve své kategorii „dříve narozených“ na 17. místě v čase 22.02 minut. V dlouhodobých tabulkách je v kategorii nad 60 let mezi 28 jmény stále na 2. místě.

• **Část rukopisné pozůstalosti** básníka Ladislava Kučery věnovala do soboteckého archivu sl. Marta Mašindová ze Sobotky. Miroslav Činka z Doláněk u Bakova n. J. přispěl starými novinovými výstřižky o Sobotce.

• **Český výbor pro cestovní ruch** spolu s krajskou komisí cestovního ruchu udělily čestné uznání Sobotce za výsledky dosažené v soutěži o zlepšení vzhledu obcí a měst podél silnice I. třídy č. 16.

• **Práce MNV v Oseku.** V uplynulém období nastal i v naší obci nebývalý stavební ruch. Bylo započato s výstavbou šestibytovky pro zaměstnance JZD a směrem k Sobotce se staví dva rodinné domky. Z dalších akcí, které byly uskutečněny, stojí za pozornost dokončení nové požární nádrže a příjezdové cesty k ní a úprava okolního terénu.

Rovněž bylo v celé obci vyměněno dosavadní veřejné osvětlení za nové výbojkové. V červnu 1971 jsme započali s výstavbou prodejny potravin, kterou v letošním roce předáme do užívání. Veškeré tyto akce provádíme svépomocí v akci Z za účinné pomoci našich občanů-brigádníků, zvláště dvou stálých pracovníků, Václava Antoně a Františka Havlíka. Pomáhají i mechanizační prostředky JZD. Všichni poslanci MNV i ostatní občané se snaží, aby novou výstavbou, úpravami veřejných prostranství i péčí o rodinné domky docílili lepšího vzhledu obce. V této budovatelské práci chceme pokračovat i v tomto volebním období.

Josef Černý, předseda MNV

• **14. července 1971 otisklo Rudé právo** zajímavou vzpomínku k stému výročí úmrtí básníka Václava Šolce. Mimo jiné zde byl uveden pozoruhodný fakt, že na Šolce zapůsobil Pařížská komuna. Dotázali jsme se redakce Rudého práva, odkud byl tento cenný údaj čerpán. V odpovědi z 13. IX. 1971 je pouze stručně uvedeno, že informace „byla čerpána z tisku té doby“. Protože jde o důležité zjištění, žádali jsme redakci znovu o přesnější údaje, ale 10. XI. 1971 byly naše naděje zklamány. Redakce sdělila, že autor článku, jehož jméno neuvádí, si neakládá výstřižkový archiv a nemůže přesnými údaji posloužit. — Žádáme proto čtenáře, kteří se s hledaným údajem setkali, aby to laskavě sdělili redakci ZSS.

• **Zajímavé upozornění** nám zaslal dr. Vladimír Šulc z Čelákovic. Píše, že v americkém krajském časopise Hospodář Čechoslovák z 1. 10. 1971 vyšel životopis sochaře Vojtěcha Sapíka, který před 1. světovou válkou pobýval v Itálii. Na ostrově Capri u Neapole byl ubytován v hotelu Royal spolu s T. G. Masarykem a M. Gorkým. Vlastníkem hotelu byl sobotecký rodák Kosina, jehož matka mívala v Sobotce „lotynku“. Často se vracel do Sobotky, i když celý život pobýval ve Středomoří. Vzpomíná na něho i Láda Novák a další pamětníci. Nemohl by někdo ze čtenářů vypátrat podrobnější osudy tohoto našeho krajana? Třeba by se zjistilo, že v jeho hotelu žil i V. I. Lenin při svém pobytu na Capri r. 1908.

• **K našim článkům** o vánočních zvycích nám napsala paní Sylva Daničková-Vaňková: „U nás se také dělaly na Mikuláše zahrádky, ale špejle se zapíchávaly do pletenky pro ten účel předem upečené. Naše mamička v posledních letech nestrojila stromeček, ale vrkoč. Nevím ovšem, je-li to zvyk z Českého ráje. Do bochníku chleba nebo do mýsy se zemí a mechem se zabodly čtyři nebo pět vysoustruhovaných a omalovaných tyčků, které se spojily nitkami nebo stužkami, a vše se pak podle vkusu a možností zdobilo cukrátky, chomáčky chvojí apod. Bylo to velmi hezké.“

• **Obdrželi jsme dopis z děkanského úřadu** v Sobotce, v kterém P. Vlastimil Punčochář souhlasí s naší poznámkou o nutnosti důkladné opravy soboteckého kostela a připomíná, že generální oprava potřebují i kostely v Oseku, Nepřívěci a Mladějově a nedokončená je i oprava soboteckého děkanství. Vesměs se jedná o památkové objekty I. kategorie. Na špatný stavební stav uvedených objektů upozornil děkanství nadřízené orgány státní i církevní a nyní očekává jejich odpovědi. S jejich zněním rádi seznámíme i naše čtenáře.

• Přehled srážek, které byly naměřeny na srážkoměrné stanici Markvartice v letech 1964—1971:

Rok	Úhrn srážek v mm	Maximální výška sněhové pokrývky	Počet dní se sněžením
1964	577,8	není zjištěno	22
1965	717,7	7. III.	52
1966	787,4	19. XI., 4. XII.	57
1967	672,0	22. XII.	40
1968	699,4	27. I.	45
1969	521,9	17. II.	30
1970	740,4	6. III.	54
1971	550,4	25. XI.	28

Jiří Novák, Spyšová

• **Jak je to s křížkem z Bílého rybníka?** V posledním loňském čísle Zpravodaje jsme uveřejnili zprávu o vytažení kamenného křížku ze dna Bílého rybníka v Podkosti. V té době jsme měli dojem, že jde o křížek ze šestadesátého roku, avšak ještě v době, kdy bylo číslo v tisku, jsme zjistili, že jeho původ je daleko prozaičtější. Podle informace pana Štastného z Podkosti byl křížek postaven na místě, kde zahynul při cestě domů z lesa jistý lesní dělník. Podle odhadu k této události mohlo dojít někdy v druhé půli minulého století (i pan Štastný zná příhodu z vypravování). Podobný křížek měl být ještě

u Partotického rybníka, u cesty, která vede na Dobšice, tedy tam, kde se říká Na visáku. Zde se nám jej však zatím nepodařilo nalézt, takže nevíme, jestli se již také neztratil, nebo jestli nejde o omyl v místě. Prosíme opět čtenáře, jejichž informace o obou kamenných křížích by byly podrobnější, aby je dali k dispozici redakci časopisu.

● **Beze sněhu** uplynuly nedávné vánoční svátky. Neměly radost děti, sněh nechrupal pod nohama návštěvníků „půlnoční“ [která asi poprvé v historii soboteckého chrámu proběhla bez účinkování chrámového sboru], i ozářený vánoční strom na náměstí marně očekával bílou podušku.

● **Sobotecká škola** prodělává velké stavební úpravy. Zvláště kotelna ústředního topení sloužila již z posledních sil, a proto se celá rekonstruuje. Další změny budou v suterénu, kde vzniknou šatny. Rozšíří se i byt pana školníka a na místě druhého vchodu bude kabinet. Do školy se bude vstupovat novými postranními vchody. O přístavbě se neuvažuje a také myšlenka centrálního topení pro školu, mateřskou školu, zdravotní středisko a sokolovnu, případně i další domy, byla zatím odsunuta.

● **Pražský kroužek soboteckých rodáků** a přátel, který tak úspěšně započal svou činnost, se v letošní sezóně odmlčel. Výboři, co je s vámi? Či se organizační práce a svolání schůzky bude muset ujmout někdo jiný?

Děk za ochotu. Po více jak tříměsíčním marném putování po prodejnách obuvi jsem se doslechl o sobotecké prodejně. Potřeboval jsem totiž teplou obuv v čísle 43. Proto jsem neváhal a zajel jsem do Sobotky, kde jsem byl překvapen nevšední ochotou vedoucí paní Ludmily Kolumpkové. Přeměřila mi nohu, ihned vyplnila potřebný tiskopis a prohlásila, abych do osmi týdnů očekával vyřízení objednávky.

A tak se také stalo, přesně 24. prosince jsem měl boty pod stromčekem.

Žádné výmluvy jako u výrobního družstva v Mladé Boleslavi, že „nebereme objednávky“, „nemáme materiál“. Žádné „sežeňte si svrškaře, my je nemáme, pak by se snad dalo něco dělat“, jako v Jablonci n. N. Žádné neochotné jednání jako na dalších prodejnách. Přitom si myslím, že tuto službu zákazníkům by mohla dělat každá prodejna obuvi, alespoň ve větších městech.

Děkuji ještě jednou touto cestou všem pracovníkům sobotecké prodejny obuvi, zvláště paní Kolumpkové, a doporučuji, aby se prodávací obuvi z ostatních obchodů chodili do sobotecké prodejny alespoň podívat, když ne zaškolovat. Poznali by zde, jak se mají boty odborně prodávat a jak se má jednat se zákazníky.

Karel Hastík, Bakov n. Jiz.

● **Loňské zvýšení důchodů** se u nás týkalo 171 důchodců. Celková částka vyplácených důchodů se zvýšila o 14 480 Kčs měsíčně.

● **Tancování se rozběhlo v Sobotce** již před plesovou sezónou. SSM pořádá na Syrovandě od 21. listopadu pravidelné nedělní čaje, ČSŽ byl pořadatelem Mikulášské 4. XII. a organizoval taneční kursy a jejich zájezd 11. prosince do Prahy a Sokol uspořádal 25. XII. v sokolovně Štěpánskou. Připočítáme-li ještě silvestrovské veselí na Poště a v hotelu Turistů, byl závěr roku 1971 řádně roztančený a veselý.

● **Proti nadměrnému hluku**, který nenápadně, ale vytrvale zatěžuje a rozrušuje nervovou soustavu obyvatelů měst a dnes i venkova, bylo napsáno již mnoho výstražných vědeckých pojednání a časopiseckých článků. Ale lidé, jako naschvál, vymýšlejí a uvádějí v činnost nové a nové zdroje hluku a rámusu. Tak třeba tranzistory v rukou neukázněných lidí zvučí a haraší na ulicích, v restauracích, ba i ve volné přírodě, kam se přece chodí za trochou ticha a klidu; nová móda chovat psy v městských bytech přináší utrpení těm, kdo bydlí v blízkosti milovníků těchto čtvernožců mnohohlasně štěkajících; nejnověji se mezi mládež rozlehla hračka „klip-klop“, která zavaluje ulice notnou dávkou decibelů, dovršujících hluchost našich ulic. Je vskutku s podivem, jak bezohlední lidé dovedou zhoršovat životní prostředí a podřývat zdraví druhým — i sobě.

● **Ze sobotecké matriky 1971:** Soboteckým rodičům se narodilo 48 dětí, ovšem jako místa narození jsou uvedeny porodnice v Jičíně, Turnově, Mladé Boleslavi a dokonce i ve Dvoře Králové n. L. a v Roudnici n. L. — V Sobotce za minulý rok zemřelo 28 našich spoluobčanů. — Na MěstNV v Sobotce se konalo celkem 85 sňatků. 30 snoubenců bylo z Jičína, 22 ze Sobotky, 64 z okresu Jičín, 25 z okresu Mladá Boleslav, 7 z okresu Semily, 3 z Prahy a dalších 19 z různých míst ČSSR, nejvzdálenější až ze Žiliny. — Celkem měla Sobotka k 31. XII. 1971 i s připojenými obcemi 2345 obyvatel. Nejstarší je paní Ludmila Kolesová, které již bude 94 let. O rok méně bude Anně

Kyzivátové a Františce Pickové. Nejstaršímu muži — Václavu Hošicovi — bude 89 let.

● **Kulturní kalendář jednou větou:** 1. I. 1967 zemřela ředitelka sobotecké měšťanské školy dívčí Zofie Kubánková. 14. I. 1822 se narodil ve Vyskři hudební skladatel Josef Nesvadba-Hamáček. 17. I. 1917 se narodil literární historik prof. František Buriánek, znalec Šrámkova díla. 19. I. 1877 se narodil Fráňa Šrámek. 23. I. 1832 se narodil v Markvarticích básník Josef Švorc. 23. I. 1937 zemřel historik prof. Josef Pekař. 25. I. 1892 se narodil v Sobotce prof. Ladislav Mach. V lednu 1967 vyšlo 1. číslo tištěného ZŠS. 1. II. 1892 vznikl Věstník sobotecký. 1. II. 1922 byla ve Vinohradském divadle premiéra Šrámkova Měsíce nad řekou. 9. II. 1957 zemřel starosta ČOS Josef Truhlář. 15. II. 1877 zemřel národní buditel P. Antonín Marek. 23. II. 1912 zemřela herečka Otylie Sklenářová-Malá. 26. II. 1907 se narodil MUDr. Miroslav Boudýš.

● **Flétnistka Eva Doláková**, věrná účastnice Šrámkových Sobotek, dokončila studium na Janáčkově akademii musických umění v Brně. Její promoce se konala 26. ledna t. r. v Besedním domě v Brně.

● **Naše blahopřání** k 55. narozeninám patří předsedovi MěstNV Sobotky a členu redakční rady ZŠS **Františku Hejnovi**. Oslavil je 19. ledna 1972.

● **6. února 1972 se dožívá padesátí let soused Jiří Macoun**, vedoucí hotelu Pošta v Sobotce. Mnoho zdraví do dalších let přeje svému šenkýřovi Vlastenecko-dobročinná sdružená obec Baráčníků pro Sobotku a okolí. Redakce ZŠS se jménem všech čtenářů připojuje.

● **Pan Josef Bůva, pekař ze Sobotky**, oslavil 1. ledna 1972 své 88. narozeniny. Hodně zdraví do dalších let.

● **Náš tatka František Šolc ze Cvikova**, rodák ze Sobotky, se dožívá 26. ledna 1972 68 let. Milý tatko, přejeme Ti vše nejlepší, hlavně hodně zdraví do dalších let. Za celou rodinu Marie Budinská, dcera.

● **Sobotečtí jubilanti:** 99 let se dožívá 24. II. Marie Honysová z Markvartic a 94 let 21. I. František Horčík ze Spařenec. 85 let bylo 25. I. Zdence Hortlíkové ze Sobotky. 80 let se dožila 10. I. Marie Hlavatá ze Sobotky. 75 let se dožívají 25. I. Františka Svobodová ze Spyšové, 13. II. Jan Boudýš a 15. II. Marie Janatková ze Sobotky. 70 let oslavují 10. I. Božena Havelková, 14. I. Anna Procházková, 5. II. Josef Veigert, 8. II. Božena Kolnerová, 9. II. Františka Divišková, 13. II. Marie Chrtková a 21. II. Marie Konečná ze Sobotky. 65 let se dožívají 1. I. Eduard Slavík a 8. I. Marie Kučerová ze Sobotky a 10. II. Marie Mizerová ze Zajakur.

● **Sňatky:** 18. XII. 1971 v Libuni Jaroslava Jankovská z Mladějova a Milan Tokarčík z Hořic. 30. XII. v Sobotce Jitka Kupcová z Jičína a Josef Matějka z Ohařic.

● **Žáci sobotecké školy, narození roku 1931**, kteří opustili školu roku 1945, svolávají schůzku své třídy do hotelu Pošta v Sobotce na sobotu 25. března 1972. Přihlaste se do konce února na adresy svolavatelů a informujte i další spolužáky, jejichž adresy znáte. Na přihlášky se těší Marie Havránková-Sedmidubská, Sobotka 80 Josef Janatka, Sobotka 281

● **Právě na Nový rok 1972** zemřela neočekávaně ve věku 72 let paní Anežka Lišková z Libošovic. Byla velkou propagátorkou našeho Zpravodaje (stejně jako nedávno zemřelá paní Františka Blažková z Nepřívěce) a získala mnoho stálých odběratelů. Libošovičtí sousedé vědí, že v poslední době pilně sbírala materiál k pomístním jménům obce, který hodlala pro ZŠS zpracovat. Čest její památce.

Při uzávěrc čísla došla nám zpráva, že 3. ledna 1972 zemřel ve věku 71 let Václav Vokáč, významný kulturní pracovník ve Zbirohu, městě, v němž část svého mládí se svými rodiči strávil Fráňa Šrámek. Zbirožští si velmi vážili a váží toho, že se četné zážitky ze Zbiroha objevily i v Šrámkově tvorbě, zejména v Střibném větru a v básni Vzpomínání na J. V. Sládku a na Zbiroh. A právě Václav Vokáč, po příkladu svého bratra Karla, básníka, popraveného za německé okupace, šrámkovskou tradici ve Zbirohu udržoval a stále oživoval, a to články v novinách, přednáškami, pořádáním besed a výstav. Jmenuje-li se jedna z turistických cest na Zbirožsku „stezka Fráňa Šrámka“, je to také zásluha V. Vokáče, kdysi funkcionáře MěstNV. Se Sobotkou byl v stálých stycích a každý rok posílal na hrob Šrámkův a do Šrámkova domu kytice vřesu ze zbirožských lesů. Avšak loňské kytice poslala již jeho neteř Věra Šmolíková. To už byl V. Vokáč těžce nemocen. Na neblahý průběh nemoci měly jistě vliv i následky strastí za odboje, jehož se zúčastnil s bratrem Karlem, a následky útrap v nacistickém koncentračním táboře. Odchodem Václava Vokáče ztrácí Sobotka dobrego přítele.

● **Kdo byl milován, není zapomenut** ... Dne 8. ledna 1972 bylo tomu 5 let, kdy nás opustila naše milovaná manželka, maminka a babička, paní **Marie Žofková** ze Sobotky. Kdož jste ji znali a měli ji rádi, věnujte jí tichou vzpomínku. Rodina

● **Úmrtí v prosinci 1971:** 11. Václav Rulc z Markvartic - 70 let. 13. František Vlček ze Sobotky - 71 let. 18. Jaroslav Kyzivát z Dobrovíže - 56 let. 20. Anna Baláková ze Spyšové - 77 let a Božena Bártová ze Kdanic - 70 let. 23. Josef Kolner z Matic - 76 let a Anna Žofková ze Sobotky - 78 let. 24. Karel Ort z Prahy, sobotecký rodák - 67 let. 25. František Linka ze Sobotky - 36 let. 27. Božena Černá z Oseka - 70 let a Františka Krupičková ze Samšiny - 60 let

● **Závěr roku 1971** byl poznamenán dvěma vážnými dopravními nehodami v okolí Sobotky. 26. prosince havaroval na zledovatělé silnici pod Šalandou pan František Linka a nezachránil ho ani převoz do jičínské nemocnice. Další čtyři spolujezdcí byli zraněni. — 29. prosince skončila smrtí dvou osob jízda podnapilého řidiče na zledovatělé silnici u Oseka, kdy jeho osobní auto vjelo na plný plyn do protijedoucího nákladního auta. I zde byly navíc zraněny čtyři osoby.

● **Autorem exlibris Daničkových**, které bylo otištěno v minulém ročníku na str. 29, je malíř Kožíšek. Nevíte někdo více o tomto ilustrátoru? — A fotografie děvčátka (ZŠS 1971, str. 77) představuje Svatu Vaňkovou.

Opravy. Děkuje všem čtenářům, kteří nás upozornili na omyly a chyby ve ZŠS. Je nám to důkazem, jak pozorně časopis sledujete. Obzvláště hodně chyb bylo v posledním loňském dvojčísle. Např. se nám „podařilo“ zařadit nebožtíka pana Kupce ze Staňkovy Lhoty mezi jubilanty, pana Pištoru jsme omladili o pět let, z předsedy MNV v Libošovicích Josefa Kosiny jsme udělali Jaroslava, na str. 113 jméno polévky chudášů „batozopka“ vzniklo z německého Bettlersuppe atd. Také údaje v říjnovém čísle o lípě ve Spyšově nebyly vymyšlené, jen jsme ji omylem „přesadili“ z Macounova dvora na náves. A Antonín Rais zemřel 8. XII. 1920, ne 1921.

Redakční

Přelom roku bývá dobou, kdy vydavatelé novin a časopisů sdělují svým čtenářům různé organizační záležitosti, hodnotí svou práci a předkládají plány do nového ročníku. Naše redakce není výjimkou a proto žádáme čtenáře, aby věnovali pozornost následujícím řádkům.

Začínáme již 9. ročník našeho časopisu. Tři ročníky vyšly rozmnožovaně, pět jich je tištěno. To samo je důkazem, že ZŠS plní dobře své poslání a udržuje si přízeň čtenářů. Vychází nyní v nákladu 1200 výtisků, z čehož 1090 výtisků je zasíláno stálým odběratelům. Počet stálých odběratelů se proti loňskému roku opět zvýšil, třebaže jsme jich několik museli vyškrtnout pro neplacení předplatného. To byly však ojedinělé výjimky — všem ostatním děkujeme za zaslání většinou zvýšeného předplatného, které finančně zabezpečuje vycházení Zpravodaje. Velmi si vážíme této vaší obětavosti, bez níž by časopis nemohl existovat, a věříme, že i letos budete na dobrovolný příspěvek na vydávání ZŠS pamatovat.

Ale časopis by také nemohl existovat bez věrných a obětavých dopisovatelů. Hovoříme-li o časopisu, málokdo nám věří, že všichni — od venkovského kronikáře až po národní umělce, vysokoškolské profesory a pracovníky ČSAV, píší své články bez nároku na honořář. I jim tedy alespoň touto cestou upřímně děkujeme.

Konečně velký dík patří všem pracovníkům turnovské Severografie, kteří se starají o kvalitní vzhled Zpravodaje, a o to, že vychází tištěný a včas. S expedicí má vždy mnoho práce i několik našich blízkých spolupracovníků v Sobotce, zvláště Marie Bílková, Jasna, Václav a Dušan Fiedleroy a Jana Ouředníková. A samozřejmě i zaměstnanci sobotecké pošty. I jim všem patří naše poděkování.

Redakce je složena z dobrovolných pracovníků, kteří vedle práce pro Zpravodaj mají své normální zaměstnání a většinou i další veřejné funkce. Proto se na nás nezlombe, když vám někdy neodpovídáme včas na vaše milé dopisy či příspěvky, za výstřížky z novin o Sobotecku i za další připomínky a návrhy. Věřte, že myslíme na vás všechny, když děkujeme alespoň touto cestou.

Nyní několik čísel. Celkové příjmy Zpravodaje v roce

1971 činily 30 322,60 Kčs, což znamená průměrný příspěvek 27,80 Kčs na jednoho odběratele. Celkové vydání ZŠS bylo [včetně nákladů na poslední dvojčíslo r. 1970, které bylo vyúčtováno až r. 1971] 31 830,30 Kčs. Celý ročník měl 116 stran proti předpokládaným 96.

Každý rok vás zajímá, odkud jsou stálí odběratelé ZŠS. Zde je tedy pravidelná statistika:

259 Sobotka
209 Praha
39 Mladá Boleslav
34 Jičín
32 Liberec
22 Hradec Králové
16 Mladějov, Osek
14 Spyšová, Turnov
11 Jablonec nad Nisou
9 Staňkova Lhota
8 Mnichovo Hradiště, Vesec
7 Brno, Dolní Bousov, Libošovice, Nepřívěc, Trutnov
6 Lavice, Lomnice n. Popelkou, Markvartice, Nová Paka, Stěblovice
5 Bakov n. J., Děčín, Dobšice, Kdanice, Nymburk, Rožensko p. Tr., Ústí n. L.
4 Čáslav, Česká Lípa, Hubojedy, Kladno, Libáň, Mělník, Olomouc, Pardubice, Podkost, Rytířova Lhota, Samšina, Semily
3 Brandýs n. L., Cvikov, Horní Počernice, Hořice, Klatovy, Louny, Malechovice, Mrkvojedy, Náchod, Ohaříce, Rakov, Roztoky u Prahy, Skučina, Spařence, Vyskeř, Zajakury
2 Česká Třebová, České Budějovice, Doubrava, Držtář, Frýdlant v Č., Hlinsko v Č., Hodkovice n. M., Hrádek n. N., Chrudim, Jeřmanice, Jihlava, Jilemnice, Klánovice, Kněžmost, Libochovice, Litoměřice, Most, Obruby, Ošovice, Pilínkov, Písek, Přibram, Řitnice, Střeleč, Valašské Meziříčí, Vlčí Pole, Vysoké n. J., Zámorsk, Znojmo
1 dalších 145 obcí, mezi nimi Příchov
Žádný výtisk neodebírají na Sobotecku v Leštíně, Netolici, Plhově, Rovní a v Zámostí-Blatech.

A na závěr několik vět k letošnímu ročníku. Chceme pokračovat v dosavadní koncepci časopisu a přinášet články a zprávy z přítomnosti i minulosti Sobotecka, články o našich rodácích a krajanech, příspěvky přírodovědné, zajímavosti o nositelích příjmení Sobotka atd. Zvláštní pozornost věnujeme XVI. Šrámkově Sobotce a letošnímu jubileu Fráni Šrámka. Časopis bude vycházet měsíčně [budeme se snažit, aby dvojčísel bylo co nejméně]. Když se některé číslo o pár dní opozdí, věřte, že to není naší vinou. Občas se stává, že některé číslo se vám ztratí během přepravy. V tom případě si po obdržení následujícího čísla napište o chybějící číslo redakci. Pokud si ZŠS schováváte a chybějící vám některá starší čísla či ročníky, napište nám rovněž — budeme se snažit vám je opatřit.

Kdo již nechcete Zpravodaj odebrat, sdělte to písemně redakci. Kdo má zájem o cyklostylovaný obsah minulého (i předcházejících) ročníku, napište si o něj. Platíte-li předplatné i za další odběratele, uveďte jejich jméno na zadní straně své složenky (rubrika Zpráva pro příjemce) a jim sdělte, aby předplatné nezasílali. Chcete-li nám ušetřit práci při evidenci příspěvků, napište za předtištěné ZPRAV své odběratelské číslo, které máte uvedeno v adrese (to se netýká odběratelů ze Sobotky).

Stále odběratele žádáme, aby předplatné zaslali opět ve formě dobrovolného příspěvku na vydávání ZŠS, pokud možno v nejbližší době. Organizacím zasíláme fakturu na 25 Kč (předplatné a poštovné). V drobném prodeji bude i nadále stát jedno číslo 1,50 Kčs. Pro porovnání uvádíme, že roční předplatné rozmnožovaného Bousováka či výsockého Větrníku je 25 Kčs.

Jako dárek k novému roku, který je jubilejním rokem Fráni Šrámka (vzpomínáme 95. výročí jeho narození a 20. výročí úmrtí), přikládáme k tomuto 1. číslu brožurku Sobotecká šrámkovská tradice. Jistě si tuto milou knížku ponecháte, a pokud ji už máte, použijete ji jako dárku svým blízkým. Cenu 5 Kčs zahrňte do dobrovolného předplatného.

Ještě jednou vám děkujeme za přízeň, kterou jakoukoli formou projevujete Zpravodaji Šrámkovy Sobotky, a přejeme vám mnoho úspěchů v roce 1972.

Redakce ZŠS